

Technická univerzita v Liberci
Hospodářská fakulta

Studijní program: 6208 - Ekonomika a management

Studijní obor: Podniková ekonomika

Legislativní dopady převodu z daňové evidence na účetnictví u vybraných subjektů

The legislative impact of the transfer from tax recording system to accounting in selected subjects

DP-PE-KFÚ-2007 10

Nad'a Prokúpková Havlasová

Vedoucí práce: Ing. Olga Malíková Ph.D., Katedra financí a účetnictví

Konzultant: Ing. Monika Obrová, Epiniien s.r.o.

Počet stran: 75

Počet příloh: 4

11.5.2007

Byla jsem seznámena s tím, že na mou diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, zejména § 60 – školní dílo.

Beru na vědomí, že Technická univerzita v Liberci (TUL) nezasahuje do mých autorských práv užitím mé diplomové práce pro vnitřní potřebu TUL.

Užiji-li diplomovou práci nebo poskytnu-li licenci k jejímu využití, jsem si vědoma povinnosti informovat o této skutečnosti TUL, v tomto případě má TUL právo ode mne požadovat úhradu nákladů, které vynaložila na vytvoření díla, až do jejich skutečné výše.

Diplomovou práci jsem vypracovala samostatně s použitím uvedené literatury a na základě konzultací s vedoucím diplomové práce a konzultantem.

11.5.2007

Nad'a Prokúpková Havlasová

RESUMÉ

Cílem této diplomové práce je vysvětlení principů vedení účetnictví a daňové evidence - - dvou odlišných systémů, které lze používat v České republice pro evidování hospodářských operací. A především, v návaznosti na daňovou a účetní legislativu, vymezuje převod daňové evidence na účetnictví. Vysvětluje, kdy povinnost převodu daňové evidence na účetnictví vzniká a kdy lze převod uskutečnit dobrovolně.

První dvě části práce jsou věnovány charakteristice daňové evidence a soustavě účetnictví a jejich obecným rozdílům. Další kapitola analyzuje aspekty přechodu do systému účetnictví. V poslední kapitole byly teoretické předpoklady a zjištění aplikovány na konkrétní firmu. Smyslem práce je zhodnotit daný převod z hlediska daňového, legislativního a ekonomického dopadu na daný subjekt.

SUMMARY

The aim of this diploma thesis is the explanation of the principles of accounting and of the tax recording (based on the single entry) – two different systems, which may be used in the Czech Republic for evidence of economic transactions. And in particular, in connection to the tax and accounting legislation it is concerned with the changeover from the tax recording to the accounting. My thesis explains when the duty of changeover from the tax recording to the accounting comes into being and when the changeover can be put into effect of one's own free will.

First two parts of the thesis are attended to characteristic of tax recording and accounting and general disparity between them. Next chapter analyze aspect of changeover from the tax recording to accounting. The theoretic presumptions and findings were applied by analogy to factual firm in the last chapter. The purpose of my thesis is to evaluate the given changeover from the point of view of tax, legislation and economic consequences for the given subject.

KLÍČOVÁ SLOVA

KEY WORDS

aktiva	assets
daň z příjmu fyzických osob	income tax
daňová evidence	tax recording
jednoduché účetnictví	single entry accounting
náklady	costs
obchodní zákoník	Commercial Code
pasiva	liabilities
podvojný účetnictví	double entry accounting
pohledávky a pasiva	claims and liabilities
poplatník	tax-payer
příjmy a výdaje	receipts and expenditures
rozvaha	asset and liability statement
účtová osnova	chart of accounts
výdaje	expenditures
výnosy	revenues
výsledovka	profit and loss statement
základ daně	tax base
zákon o účetnictví	law of accounting
zásoby	inventory
závazky	liabilities
závěrka	statement of accounts

OBSAH:

Úvod	11
1. Charakteristika daňové evidence příjmů a výdajů	13
1.1. Základní charakteristika a postupy vedení.....	13
1.2. Evidence příjmů a výdajů	15
1.3. Evidence majetku a závazků.....	16
1.4. Uzavření daňové evidence	18
2. Charakteristika účetnictví	20
2.1. Právní úprava účetnictví	20
2.2. Obecně uznávané účetní zásady.....	21
2.3. Bilanční princip a rozvaha	24
2.4. Náklady	27
2.5. Výnosy	28
2.6. Dokladovost, účet a soustava účtů.....	29
2.7. Účetní knihy.....	33
2.8. Kontrolní prvky účetnictví.....	34
2.9. Účtové třídy	36
2.10. Účetní závěrka	41
3. Přejed z daňové evidence na podvojně účetnictví	43
3.1. Přejed z daňové evidence	43
3.2. Vznik povinnosti vést účetnictví.....	44
3.3. Informativní schéma převodu	44
3.4. Příprava na přejed	45
3.5. Převodový můstek.....	47
3.6. Daňový dopad převodu z daňové evidence na účetnictví.....	49
3.7. Kontroly převodu daňové evidence	51
3.8. Převod jednotlivých položek.....	52
3.9. Obecné rozdíly účetnictví a daňové evidence.....	57

4. Přejchod z daňové evidence na účetnictví firmy Jaroslav Novák.....	61
4.1. Charakteristika firmy	61
4.2. Ukončení daňové evidence	62
4.3. Počáteční zůstatky syntetických účtů.....	63
4.4. Rozvaha k 1.1.2007.....	64
4.5. Operace s vlivem na zisk	66
4.6. Zhodnocení výhod a nevýhod přechodu na účetnictví	68
Závěr	70
Seznam použité literatury.....	73
Seznam příloh	75

SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK A SYMBOLŮ

apod.	a podobně
atd.	a tak dále
bank.	bankovní
č.	číslo
čl.	článek
ČNB	Česká národní banka
ČR	Česká republika
D	dal
DPH	daň z přidané hodnoty
Kč	korun českých
MD	má dáti
MF	Ministerstvo financí
např.	například
obr.	obrázek
odst.	odstavec
OSSZ	Okresní správa sociálního zabezpečení
OSVČ	osoba samostatně výdělečně činná
písm.	písmena
příp.	případně
resp.	respektive
Sb.	sbírky
tab.	tabulka
tj.	to jest
tzv.	takzvaný
vč.	včetně
vyd.	vydání
VZP	Všeobecná zdravotní pojišťovna
ZDP	zákon o daních z příjmů
ZoÚ	zákon o účetnictví
§	paragraf

ÚVOD

První tištěné pojednání o podvojném účetnictví lze najít ve spisu, který napsal vlašsky Fra Luca Pacioli a vydal roku 1494 v Benátkách. Vznik účetnictví však nelze přesně datovat. V minulosti používali účetních zápisů zpravidla jenom obchodníci. Obvykle se spokojovali s ročním sepsáním svého majetku a závazků, jejich srovnáním vypočítali čisté obchodní jmění. Porovnáním se stavy čistého obchodního jmění předchozích let získali představu o přírůstku, popř. úbytku majetku, zjistili zisk, nebo ztrátu minulého roku. Pravidelné roční soupisy majetku a dluhů, výpočet čistého obchodního jmění a výsledky hospodaření se postupně rozšířily i na evidenci v průběhu roku, zejména sledování pohledávek a dluhů za jednotlivými dlužníky a věřiteli, stav hotovosti, zásob, dále nákladů a výnosů. Tímto postupným rozšiřováním obsáhly účetní zápisy všechny složky majetku i jejich zdrojů, takže se z nich nakonec stal uzavřený celek, neboli účetní soustava. [2]

Účetní systém platný v naší zemi od 1. ledna 1993 je konstruován tak, aby vyhovoval požadavkům tržního hospodářství, tj. aby podával takové informace, na jejichž základě si lze učinit správný názor na finanční situaci podniku a na efektivnost jeho činnosti. Pokud jde o vztah k daním, je účetní systém orientován přednostně na uspokojování požadavků vyplývajících z potřeb finančního řízení podniku. Tak jako v ostatních státech kontinentální Evropy, i v České republice je účetnictví regulováno státem zastoupeným Ministerstvem financí, jež tuto úlohu plní prostřednictvím legislativy. Zákon umožňoval vedle podvojného účetnictví, tak jak je znám v celém světě, existenci tzv. jednoduchého účetnictví a to do konce roku 2003, respektive až do konce roku 2007 u vybraných neziskových právnických osob. [3]

S připravovaným vstupem České republiky do Evropské unie byla zrušena soustava jednoduchého účetnictví. Tyto změny přímo souvisí s harmonizací českého práva s právem Evropské unie. Jednoduché účetnictví není v zemích Evropské unie používáno a proto bylo zrušeno. Podnikatelé, kteří do konce roku 2003 účtovali v soustavě jednoduchého účetnictví, se mohli rozhodnout, zda budou účtovat v soustavě podvojného účetnictví (případně byli povinni v soustavě podvojného účetnictví začít účtovat) nebo povedou daňovou evidenci příjmů a výdajů pro stanovení základu daně z příjmu. Zrušení

jednoduchého účetnictví s sebou také přineslo změny podmínek, kdy podnikatelé mohou vést daňovou evidenci příjmů a výdajů a kdy jsou povinni vést účetnictví. [3]

V platném znění zákona o daních z příjmů a zákona o účetnictví jsou vypuštěna veškerá ustanovení, která se jednoduchého účetnictví týkala. Není však opuštěna stávající základní konstrukce systému zdaňování příjmů. Dochází pouze ke změně způsobu evidence jeho faktickým zjednodušením. To znamená, že tímto opatřením je sledována především harmonizace našich účetních standardů s Evropskou unií, jejich zjednodušení, ale samozřejmě to nemá žádný vliv na daňovou politiku státu a tedy na povinnost prokazatelným způsobem evidovat příjmy a výdaje a další povinnosti z toho pro daňové poplatníky vyplývající.

Cílem mé diplomové práce je objasnit problematiku přechodu z vedení daňové evidence na účetnictví u podnikatele – fyzické osoby. Nejprve se budu zabývat problematikou daňové evidence, kdo může vést daňovou evidenci a za jakých podmínek, jaké principy a náležitosti musí být dodržovány. Dále se práce zaměří na účetnictví a na srovnání jednotlivých výhod a nevýhod obou systémů.

Důležitou částí práce bude analýza a popis přechodu z daňové evidence na účetnictví, nastínění samotného převodového můstku, který je při přechodu nezbytnou součástí. Tato část může posloužit i jako návod, jaké postupy při přechodu dodržovat. Smyslem práce je prozkoumání daňových, legislativních a ekonomických dopadů, které se změnou souvisejí. Tato část bude též zaměřena na komplexní zhodnocení výhod a nevýhod daňové evidence a účetnictví.

Transformace na základě konkrétních dat bude ukázána v poslední kapitole. Použitá data jsou reálná, pouze osobní údaje podnikatele byla na základě jeho přání změněna. Bude objasněno, jaké změny nastanou v dané firmě, jaké dopady přechod přinese a jak bude přechodem ovlivněn daňový základ v této konkrétní firmě. Závěr práce je zaměřen na zhodnocení obou systémů a posouzení vhodnosti dobrovolného přechodu na účetnictví u malých firem.

1. CHARAKTERISTIKA DAŇOVÉ EVIDENCE

1.1. Základní charakteristika a postupy vedení

Daňová evidence si klade za cíl poskytnout údaje potřebné ke zjištění základu daně z příjmů. Základním předpisem, který daňovou evidenci příjmů a výdajů upravuje, je zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů (dále ZDP), a to v části první, upravující daň z příjmů fyzických osob, konkrétně v poměrně strohém ustanovení § 7b.

Daňová evidence je v podstatě obdobou jednoduchého účetnictví, je však mnohem méně administrativně náročná, je značně jednodušší po metodické stránce a klade podstatně nižší nároky na technické vybavení. Zachycuje podle zásady jednoduchosti pouze peněžní toky, které bezprostředně souvisejí s podnikáním, a stav majetku a závazků podnikatele (firmy) na konci zdaňovacího období. Obdobně jako účetnictví vymezuje složky majetku, které podléhají evidenci a určuje metody oceňování majetku a dluhů. Výslovně není předepsána ani forma daňové evidence. Uložena je pouze povinnost uchovávat daňovou evidenci za všechna zdaňovací období, pro která neskončila lhůta pro vyměření daně stanovená ZDP nebo zákonem o správě daní a poplatků. [11]

Obsah daňové evidence

Ustanovení § 7b odst.1 ZDP předepisuje obsah daňové evidence. Zákon stanoví, že poplatník vede údaje o příjmech a výdajích, v členění potřebném pro zjištění základu daně a o majetku a závazcích. Zákon pouze stanoví obsah daňové evidence a nikoliv způsob či formu jejího vedení. Nepředepisují se knihy majetku a závazků, peněžní deník, pokladní kniha, ani karty majetku, tak jak to stanovily předpisy pro jednoduché účetnictví.

Daňová evidence musí zachycovat odděleně evidenci o peněžním hospodaření od evidence majetku a závazků. Musí být odděleně evidovány příjmy, které jsou předmětem daně v souladu se ZDP od příjmů, jež nejsou předmětem daně. Stejně tak výdaje musí být v členění na výdaje na zajištění a udržení příjmů a na výdaje neovlivňující základ daně. Cílem daňové evidence je vyčíslit výsledek hospodaření poplatníka, který je počítán jako

rozdíl mezi peněžními příjmy a výdaji (zahrnovanými do základu daně) a stanovit základ daně z příjmů.

Osoby vedoucí daňovou evidenci

Daňovou evidenci vedou fyzické osoby s příjmy z podnikání, které nevedou účetnictví, neuplatňují výdaje vypočtené procentem z dosažených příjmů a nemají stanovenou paušální daň. Jedná se konkrétně o osoby:

- s příjmy ze zemědělské výroby, lesního a vodního hospodářství, s příjmy ze živností, s příjmy z jiného podnikání podle zvláštních předpisů za podmínky, že jejich obrat podle zákona o dani z přidané hodnoty včetně zdanitelných plnění osvobozených od této daně nepřesáhl za bezprostředně předcházející kalendářní rok částku 15 000 000 Kč, a to od prvního dne kalendářního roku,
- osoby s příjmy z užití nebo poskytnutí práv z průmyslového nebo jiného duševního vlastnictví, autorských práv, včetně práv příbuzných práv autorskému,
- osoby s příjmy z výkonu nezávislého povolání,
- osoby s příjmy znalce, tlumočnicka, zprostředkovatele kolektivních sporů, zprostředkovatele kolektivních a hromadných smluv podle autorského zákona, rozhodce za činnost podle zvláštních právních předpisů,
- osoby s příjmy z činnosti správce konkursní podstaty, včetně příjmů z činnosti předběžného správce, zvláštního správce a vyrovnávacího správce. [4]

V případě, že dvě nebo více osob podniká v rámci sdružení fyzických osob podle § 829 občanského zákoníku, posuzuje se povinnost vést podvojně účetnictví u každého účastníka sdružení samostatně. Pokud jeden z účastníků sdružení splní podmínky pro povinnost vést účetnictví, tato povinnost automaticky přechází i na ostatní účastníky sdružení.

1.2. Evidence příjmů a výdajů

Evidence příjmů

Evidence příjmů vychází z § 3 ZDP. Příjmem rozumíme peněžité i nepeněžité plnění, které nabývá poplatník v průběhu podnikání. Příjem by měl být v evidenci příjmů zachycen tak, aby z evidence příjmů poplatníka bylo zřejmé, zda se jedná o: peněžní příjmy, které jsou předmětem daně; nepeněžní příjmy včetně příjmů dosažených směnou, které jsou předmětem daně; příjmy, které nejsou předmětem daně; příjmy, které jsou od daně osvobozené podle § 4 ZDP; příjmy, které nejsou zahrnovány do základu daně.

Podstatou daňové evidence v oblasti příjmů je, že zachycuje příjmy v okamžiku skutečného toku peněžních prostředků (v okamžiku fyzického převzetí peněžní hotovosti, připsání peněžních prostředků na běžný účet) nebo v okamžiku stanoveném ZDP např. při postoupení pohledávky. Daňová evidence příjmů také zachycuje příjmy nepeněžní a ostatní, které nesouvisí s přijetím peněžních prostředků. Nejrozšířenějším typem příjmu, který nesouvisí s tokem peněžních prostředků, je zápočet pohledávek a závazků. [3]

Evidence výdajů

Výdaje mohou mít stejně jako příjmy peněžitou i nepeněžitou podobu. Členění výdajů v evidenci by mělo oddělit peněžní daňové výdaje, nepeněžní daňové výdaje a peněžní výdaje nedaňové. Evidence výdajů vychází z § 24 ZDP.

V daňové evidenci jsou kromě skutečných odtoků peněz podnikatele z pokladny nebo z účtu u banky evidovány veškeré nepeněžní výdaje, vynaložené na dosažení, zajištění a udržení zdanitelných příjmů specifikované v § 24 ZDP. Jde o výdaje, které snižují základ daně poplatníka, jako např. odpisy dlouhodobého majetku, tvorby rezerv atd. [11]

1.3. Evidence majetku a závazků

Obchodní majetek

Podnikatel s příjmy z podnikatelské nebo jiné samostatné výdělečné činnosti může do daňové evidence zaznamenat pouze výdaje spojené s majetkem zahrnutým v obchodním majetku. Pro účely daně z příjmu fyzických osob se obchodním majetkem rozumí souhrn majetkových hodnot (věcí, pohledávek a jiných práv a penězi ocenitelných hodnot), které jsou ve vlastnictví podnikatele (firmy) a které byly nebo jsou obsahem daňové evidence. Nemovitosti nebo movité věci se přitom zahrnou do obchodního majetku celé a u podílového spoluvlastnictví jejich část ve výši spoluvlastnického podílu, a to bez ohledu na to, zda je vložená nemovitost nebo movitá věc používána pro podnikání zčásti nebo celá. [11]

Závazky

Závazky jsou definovány jako dluhy vůči věřiteli, resp. dodavateli, případně jako povinnost provést (v určité době) dohodnutou službu. V době, kdy není nutné peněžní závazky uhradit, slouží jako peněžní zdroj.

V evidenci majetku a závazků je zachycován majetek, který se poplatník rozhodne vložit do svého obchodního majetku. V souladu se ZDP se obchodním majetkem rozumí souhrn majetkových hodnot, které jsou ve vlastnictví poplatníka a o nichž je evidováno v daňové evidenci. Obsahové vymezení jednotlivých složek majetku vychází ze ZDP. Konkrétní způsob vedení evidence je u každého poplatníka jiný a je závislý na druhu jeho činnosti.

Majetek

Majetek můžeme dělit na tyto skupiny:

- evidence zásob - materiálu, nedokončené výroby, polotovarů, výrobků,
- evidence dlouhodobého majetku,

- evidence drobného majetku,
- evidence časového rozlišení,
- evidence pohledávek,
- evidence závazků,
- evidence cenin,
- evidence poskytnutých záloh,
- evidence rezerv.

ZDP přesně nestanovuje, jak často je poplatník povinen provádět zápisy v daňové evidenci, pouze říká, že je poplatník povinen evidovat všechny relevantní příjmy a výdaje, které souvisí s předmětným zdaňovacím obdobím. [11]

Pro obsahové vymezení jednotlivých složek majetku v daňové evidenci podle § 7b odst. 2 ZDP platí přiměřeně příslušná ustanovení vyhlášky č. 500/2002 Sb. Podle této vyhlášky by měla evidence splňovat požadavky kladené na analytickou evidenci dlouhodobého majetku, tj. obsahovat minimálně tyto údaje: název nebo popis složky majetku (nebo jeho číselné označení), ocenění, datum pořízení nebo uvedení do užívání, zvolený způsob daňových odpisů, částky daňových odpisů za zdaňovací období, zřízené zástavní právo, příp. věcné břemeno, datum a způsob vyřazení.

Za zásoby se podle prováděcí vyhlášky k zákonu o účetnictví (dále ZoÚ), která je směrodatná i pro další daňovou evidenci, považují: materiál do okamžiku spotřeby, nedokončená výroba, polotovary vlastní výroby, výrobky, zvířata, zboží do okamžiku prodeje.

Jako zásoby se eviduje také hmotný majetek v ocenění nepřevyšujícím 40 000 Kč, jehož doba použitelnosti je delší než 1 rok, přičemž z evidence takového majetku musí být patrné, že jde o drobný dlouhodobý majetek.

ZDP v § 7 odst. 3 stanoví, že pohledávky se oceňují podle § 5 ZDP, tj.: jmenovitou hodnotou nebo pořizovací cenou u pohledávky nabyté postoupením nebo cenou zjištěnou

pro účely daně dědické či darovací. Hmotný majetek se oceňuje podle § 29 ZDP – vstupní cenou hmotného majetku.

Ostatní majetek se oceňuje pořizovací cenou, je-li pořízen úplatně, vlastními náklady, je-li pořízen ve vlastní režii, nebo cenou zjištěnou pro účely daně dědické či darovací.

Závazky se oceňují při vzniku jmenovitou hodnotou a při převzetí pořizovací cenou. Peněžní prostředky a ceniny se oceňují jejich jmenovitými hodnotami.

Do pořizovací ceny majetku pořízeného formou finančního pronájmu s následnou koupí najaté věci se zahrnou výdaje související s jeho pořízením, které jsou hrazené nájemcem (doprava, montáž, clo, provize, poplatky).

V průběhu roku se závazky v cizí měně v daňové evidenci povinně nepřepočítávají na tuzemskou měnu. Na konci zdaňovacího období se hodnota neuhrazených závazků v cizí měně přepočítá jednotným kurzem vyhlášeným Ministerstvem financí ČR po skončení roku ve finančním zpravodaji, nebo aktuálním kurzem České národní banky k 31.12. příslušného roku. Závazky v cizí měně, které již byly přepočteny na korunovou hodnotu v minulých letech, se znovu nepřepočítávají. [11]

1.4. Uzavření daňové evidence

Inventarizace

Poplatníci vedoucí daňovou evidenci mají povinnost provádět inventarizaci. Podle zákona musí poplatník zjistit skutečný stav zásob, hmotného majetku, pohledávek a závazků jednou v roce, a to k poslednímu dni zdaňovacího období. O tomto zjištění musí poplatník provést zápis. O případné rozdíly upraví základ daně dle § 24 a § 25 ZDP. [11]

Uzavření daňové evidence

Fyzické osoby uzavírají složky daňové evidence k poslednímu dni zdaňovacího období, ke dni skončení činnosti a ke dni předcházejícímu dnu účinnosti konkurzu. Uzavíráním složek daňové evidence se zjišťují souhrnné částky zdanitelných příjmů a daňových výdajů sledovaných v deníku příjmů a výdajů (v členění potřebném pro zjištění základu daně z příjmů), stavy nevyrovnaných pohledávek a závazků, stavy peněžních prostředků na účtech v bankách a v pokladnách, stavy majetku a závazků v ostatních složkách daňové evidence, kursové rozdíly u bankovních účtů vedených v cizích měnách a u valutových pokladen.

Zdanitelné příjmy a výdaje zachycené v deníku příjmů a výdajů se dále upraví v souladu s § 5 a 23 ZDP tak, aby došlo ke stanovení daňové povinnosti ve správné výši. Zvýší se např. o příjmy ze zápočtu pohledávek, zdanitelné věcné dary přijaté v souvislosti s podnikáním, příjmy ze směnných obchodů. Daňový základ se sníží např. o výdaje ze zápočtu pohledávek, odpisy hmotného majetku, zůstatkovou cenu vyřazovaného hmotného majetku, odpis aktivního oceňovacího rozdílu k úplatně nabytému majetku, hodnotu zásob přijatých formou darů, věcný vklad (zásob) vlastníkem, tvorbu zákonných rezerv, časové rozlišení nájemného u finančního leasingu.

Zřetelně se oddělí uzavřené zdaňovací období ve složkách daňové evidence. Sestaví se Přehled o majetku a závazcích podnikatele za uplynulé zdaňovací období v členění podle přiznání k dani z příjmů fyzických osob.

2. CHARAKTERISTIKA ÚČETNICTVÍ

2.1. Právní úprava účetnictví

Právní úprava účetnictví vychází zejména ze zákona o účetnictví č. 563/1991 Sb., v aktuálním znění, z vyhlášky č. 500/2002 Sb., pro účetní jednotky, které jsou podnikateli účtujícími v soustavě podvojného účetnictví v aktuálním znění a Českých účetních standardů pro podnikatele č. 001 až 023 (dále jen standardy). [5]

Zákon o účetnictví je od 1.1.2004 zcela věnován účetnictví, které se v předchozí legislativě označovalo jako podvojně účetnictví, neboť existovaly dvě soustavy účetnictví - - jednoduché a podvojně. ZoÚ stanoví v souladu s právem Evropské unie rozsah a způsob vedení účetnictví a požadavky na jeho průkaznost. Osoby, na které se vztahuje, jsou označovány za účetní jednotky.

Za účetní jednotky jsou považovány:

- všechny právnické osoby,
- fyzické osoby, které jsou jako podnikatelé zapsány v obchodním rejstříku,
- ostatní fyzické osoby, které jsou podnikateli, pokud jejich obrat podle zákona o dani z přidané hodnoty, včetně zdanitelných plnění osvobozených od této daně, přesáhl za bezprostředně předcházející kalendářní rok částku 15 000 000 Kč, a to od prvního dne kalendářního roku,
- ostatní fyzické osoby, které vedou účetnictví na základě svého rozhodnutí,
- ostatní fyzické osoby, které jsou podnikateli a jsou účastníky sdružení bez právní subjektivity, pokud alespoň jeden z účastníků tohoto sdružení je účetní jednotkou,
- ostatní fyzické osoby, kterým povinnost vést účetnictví ukládá zvláštní právní předpis. [6]

Zákon rozlišuje možnost vedení účetnictví v plném rozsahu nebo ve zjednodušeném rozsahu. Zjednodušený rozsah účetnictví je vymezen v § 13a zákona. Mimo jiné se úlevy vedení týkají možnosti použít účtování pouze pomocí účtových skupin, spojit účtování v deníku a v hlavní knize, nepoužívat účty podrozvahové ani analytické atd.

Vyhláška 500/2002 Sb. rozpracovává některá ustanovení ZoÚ do podrobnější úpravy. Stanoví se zde zejména: účetní závěrka (rozsah a obsahové vymezení některých položek), směrná účtová osnova na úrovni skupin účtů, účetní metody a jejich použití, konsolidovaná účetní závěrka.

Vydání Českých účetních standardů je zakotveno do ZoÚ (§ 36). Cílem standardů je soulad při používání účetních metod účetními jednotkami. Tvorbu a vydávání standardů zajišťuje Ministerstvo financí (dále jen MF). Obsahem standardů je popis účetních metod nebo postupy účtování; obsah standardů nesmí být v rozporu s ustanoveními ZoÚ a ostatních právních předpisů. Použití standardů účetními jednotkami se považuje za plnění o ustanovení o účetních metodách podle ZoÚ. MF vede registr vydaných standardů. [6]

2.2. Obecně uznávané účetní zásady

Široký rozsah požadavků kladených na účetnictví vyplývá ze skutečnosti, že tento informační systém je založen na rigorózních metodických principech a obecně uznávaných zásadách směřujících k tomu, aby účetnictví podávalo věrný a poctivý obraz o skutečnosti a aby jeho informace byly průkazné, úplné, spolehlivé, srovnatelné a srozumitelné.

Zásada účetní jednotky

Zásada účetní jednotky spočívá ve vymezení ekonomického celku, za který je účetnictví vedeno, k němuž se vztahují účetní operace a sestavené účetní výkazy. Při možnosti zakládání dceřiných společností, poboček a oddělených provozoven je nutné sledovat podle právního statutu ekonomického celku, zda je samostatnou účetní jednotkou či není.

Zásada trvání účetní jednotky (i v dohledné budoucnosti)

Procesu měření a hodnocení ekonomických jevů je třeba vycházet z určitého předpokladu o době, po kterou bude podnik existovat. Na této době závisí výše aktiv oceněných v rozvaze, a to zejména těch položek, které mají delší dobu životnosti.

Zásada zjišťování výsledku hospodaření v pravidelných intervalech

Celkový výsledek hospodaření účetní jednotky je možné zjistit až po likvidaci podniku, po přeměně všech jeho aktiv na peníze. Doba trvání účetní jednotky se proto rozděluje na pravidelné intervaly, v nichž se provádí zjištění výsledku hospodaření a finanční situace. Toto pravidelné zjišťování je nezbytné pro hodnocení efektivnosti podniku a pro řízení další činnosti.

Zásada objektivity účetních informací

Všechny hospodářské operace, které mají vstoupit do účetnictví, musí být objektivně zjištěny. Za objektivně zjištěnou se považuje uskutečněná operace doložená dokladem, stavy aktiv ověřené výsledky inventury atd. Požadavek objektivity účetních informací je v ZoÚ § 7: „Účetní jednotky jsou povinny vést účetnictví tak, aby účetní závěrka sestavená na jeho základě podávala věrný a poctivý obraz předmětů účetnictví a finanční situace účetní jednotky. Zobrazení je věrné, jestliže obsah položek účetní závěrky odpovídá skutečnému stavu, který je přitom zobrazen v souladu s účetními metodami, jejichž použití je účetní jednotce uloženo na základě zákona. Zobrazení je poctivé, když jsou při něm použity účetní metody způsobem, který vede k dosažení věrnosti.“¹

Dále jsou v zákoně o účetnictví předepsány náležitosti dokladů ověřujících účetní operace, lhůty archivace dokladů, možnosti oceňování aktiv atd. Všechna tato ustanovení podporují objektivnost účetnictví. [6]

¹ Zákon č. 563/1991 Sb., o účetnictví.

Zásada účtování operací v kupní síle peněžní jednotky v době uskutečnění operace

Všechny účetní operace se účtují v ocenění částkami, které jsou doloženy doklady o povolené transakci. V případě poklesu kupní síly peněžní jednotky se mohou lišit částky za stejné operace provedené v různém časovém období. Platí zásada, že jsou účtovány vždy částky skutečně realizované, nelze dělat žádné přepočty k zohlednění inflace nebo přeceňování majetku z tohoto titulu. Na tuto zásadu úzce navazuje stanovení okamžiku realizace. V zásadě se za vznik pohledávky považuje moment vyskladnění výkonů či poskytnutí služby.

Zásada konzistentnosti, srovnatelnosti mezi účetními obdobími

Při srovnávání účetních výkazů je nutné vycházet z předpokladu, že použité metody účtování určitých operací, oceňování a odpisování aktiv, i náplň jednotlivých položek výkazů jsou v jednotlivých letech stejné – konzistentní. Tato zásada tedy zaručuje srovnatelnost z hlediska času.

Zásada opatrnosti

Zásada opatrnosti spočívá v tom, že se v účetnictví a do výše zisku promítají všechny předpokládané a očekávané ztráty, rizika a znehodnocení majetku, i když ještě nenastaly a jejich výše není spolehlivě zjištělná. Naopak všechny zisky a zhodnocení majetku se promítají do účetnictví až po skutečné realizaci.

Dodržování obecně uznávaných zásad vyplývá z nejvyšší, všem nadřazené zásady - z požadavku **věrného a poctivého obrazu** o skutečnosti. Účetnictví se ukládá, aby vyjadřovalo reálnou finanční pozici a výkonnost podniku. [7]

2.3. Bilanční princip a rozvaha

Účetnictví sleduje majetek podniku ze dvou pohledů – jednak jeho druhovou strukturu, jednak zdroje, z nichž byl pořízen. Konkrétní forma majetku je zachycena v peněžním vyjádření. Účetním termínem se druhová struktura majetku nazývá aktiva.

Podle mezinárodních účetních standardů jsou aktiva definována jako položky majetku podniku, které:

- představují pro podnik budoucí ekonomický prospěch,
- tento prospěch má podnik plně pod kontrolou, patří výhradně jemu,
- očekávání budoucího ekonomického prospěchu musí být dostatečně spolehlivé a prokazatelné,
- položka aktiv je důsledkem hospodářských operací uskutečněných v minulosti,
- položka aktiv musí být s dostatečnou mírou spolehlivě ocenitelná, vyjádřitelná v penězích. [6]

Z hlediska funkce v hospodářské činnosti se aktiva člení na majetkové složky, které podniku slouží dlouhodobě (převážná část tohoto majetku se postupně opotřebovává a na majetkové složky krátkodobé, které se spotřebují nebo realizují v průběhu normálního provozního cyklu podniku, popřípadě u nichž proces přeměny v peníze nepřesáhne jeden rok.

Dlouhodobá aktiva zahrnují dlouhodobý nehmotný majetek, dlouhodobý hmotný majetek a dlouhodobý finanční majetek

Dlouhodobý nehmotný majetek představují zejména zřizovací výdaje, průmyslová práva, patenty, goodwill, licence, software, technické a jiné poznatky od výše ocenění určené účetní jednotkou a s dobou použitelnosti delší než jeden rok.

Dlouhodobý hmotný majetek zahrnuje bez ohledu na pořizovací cenu budovy, stavby, pozemky a dále samostatné movité věci od výše stanovené účetní jednotkou, pokud mají dobu použitelnosti delší než jeden rok.

Dlouhodobý finanční majetek je tvořen cennými papíry, které podnik nakupuje s cílem získání vlivu v určité firmě nebo s cílem dlouhodobého uložení volných peněžních prostředků.

Oběžná aktiva zahrnují krátkodobý finanční majetek, zásoby, pohledávky a peněžní prostředky.

Krátkodobý finanční majetek představují cenné papíry rychle zpeněžitelné, v případě potřeby za ně podnik získá rychle hotové peníze. Podnik je nakupuje za účelem výhodného uložení peněz, aby byl získán úrok vyšší, než jaký poskytuje banka v případě uložení peněz na běžný účet. Pojem krátkodobý je stanoven lhůtou do jednoho roku.

Zásoby zahrnují skladovaný materiál, zboží a zásoby vlastní výroby tj. nedokončená výroba, polotovary, hotové výrobky a zvířata (určité skupiny).

Peněžní prostředky mohou být v hotovosti nebo složené na účtu v bance. V širším pojetí sem patří i poukázky na odběr zboží či služeb, šeky přijaté místo hotových peněz, ceniny apod.

Pohledávky zahrnují pohledávky z obchodního styku – částky za dosud neuhrazené faktury či jiné platební dokumenty, které podnik vystavil svým odběratelům a ostatní pohledávky – nevypořádané nároky podniku vůči jiným právnickým a fyzickým osobám (včetně vlastních zaměstnanců). [11]

Druhý pohled na majetek podniku vycházející z hlediska jeho **zdrojů krytí** odpovídá na otázku z čeho, nebo za co byl majetek podniku pořízen. Zdroje pořízení můžeme rozdělit na: vlastní zdroje - jsou tvořeny základním kapitálem podniku, fondy a nerozděleným ziskem a představují tu část podnikového majetku, která majitelům skutečně patří a cizí zdroje – jsou všechny dluhy podniku vůči dodavatelům, bance, pracovníkům a dalším věřitelům. V účetní terminologii se zdroje krytí majetku nazývají **pasiva**.

Závazky jsou v účetnictví členěny podle lhůty splatnosti na dlouhodobé a krátkodobé. Dlouhodobé mají lhůtu splatnosti sjednanou při jejich vzniku delší než jeden rok, bývají reprezentovány dlouhodobými bankovními úvěry, vydanými dluhopisy a půjčkami. Krátkodobé závazky mají splatnost sjednanou do jednoho roku, jsou to nejčastěji závazky vůči dodavatelům, zaměstnancům a státnímu rozpočtu. [6]

Rozvaha

Jednou z možných forem rozvahy je tzv. T- forma, tabulka, v jejíž levé části se uvádějí aktiva a v pravé pasiva.

Tab.č.1 – Základní struktura rozvahy

ROZVAHA	
AKTIVA	PASIVA
<p>I. Dlouhodobá aktiva</p> <p>Hmotný majetek</p> <p>Nehmotný majetek</p> <p>Dlouhodobý finanční majetek</p> <p>II. Oběžná aktiva</p> <p>Zásoby</p> <p>Pohledávky</p> <p>Krátkodobý finanční majetek</p> <p>Peněžní prostředky</p> <p>III. Přechodná aktiva</p>	<p>I. Vlastní kapitál</p> <p>Základní kapitál</p> <p>Rezervní, účelové fondy</p> <p>Nerozdělený zisk</p> <p>Neuhrazená ztráta</p> <p>Zisk/ztráta běžné období</p> <p>II. Závazky</p> <p>Krátkodobé</p> <p>Dlouhodobé</p> <p>III. Rezervy</p> <p>IV. Přechodná pasiva</p>
AKTIVA CELKEM	PASIVA CELKEM

Zdroj: [7] KOVANICOVÁ, D. *Abeceda účetních znalostí pro každého*. s.16

2.4. Náklady

Náklady jsou v peněžní formě účelově vynaložené hospodářské prostředky. Náklady vznikají jako důsledek provádění jednotlivých operací v podnikatelské činnosti.

Náklady představují pro podnik: souhrn spotřebovaných prostředků a práce za určité období, jsou tokovou veličinou vyjádřenou za určitý čas; vstup, začátek podnikatelské aktivity a vztah podniku k vnějšímu okolí.

Členění nákladů

V účtové osnově pro podnikatelské subjekty jsou náklady obsaženy v 5. účtové třídě právě v druhovém členění. Rozlišujeme:

- a) provozní náklady, které zahrnují -
 - spotřebované nákupy,
 - služby,
 - osobní náklady,
 - daně a poplatky,
 - jiné provozní náklady,
 - odpisy hmotného a nehmotného majetku, rezervy, komplexní náklady příštích období a opravné položky provozních nákladů,
- b) finanční náklady,
- c) mimořádné náklady,
- d) daně z příjmů, převodové účty a rezerva na daň z příjmů. [7]

Daňové kritérium

Náklady obsažené v 5. účtové třídě účtové osnovy představují jakýkoli úbytek aktiv podniku. V zásadě se nehledí na ustanovení daňových předpisů, cílem je zachytit veškeré úbytky majetku podniku vynaložené v podnikatelské činnosti, stejně jako předpokládané ztráty, rizika a znehodnocení, které mohou z aktiv a závazků vyplynout. Součástí nákladů

jsou i tvorby rezerv, opravných položek a daň z příjmů. Všechny tyto účetní případy působí na majetek podniku, snižují jej. Každé snížení majetku podniku se promítne do 5. účtové třídy zvané Náklady. Tyto účetní náklady však neslouží pro daňové účely v plné výši. [6]

Pro daňové účely uvádí ZDP pojem výdaje na dosažení, zajištění a udržení příjmů. Tyto náklady se pro zjištění základu daně odečtou ve výši prokázané, ve výši stanovené zákonem o daních z příjmů nebo jinými předpisy.

Jako příklady nákladů, o které lze snížit daňový základ pouze ve výši, jakou stanoví ZDP lze uvést např.: odpisy hmotného majetku, pořizovací cena cenných papírů, zůstatková cena vyřazeného hmotného majetku.

Některé náklady lze zahrnout do daňového základu ve výši určené jinými předpisy. Jedná se např. o tvorbu rezerv a opravných položek (dle zákona o rezervách), pojištění hrazené zaměstnavatelem za zaměstnance (dle zákona o sociálním pojištění). [6]

Některé náklady, které jsou obsaženy v 5. účtové třídě nelze odečítat od daňového základu vůbec. Jedná se např. o výdaje na reprezentaci, daň z příjmů, tvorbu účetních rezerv a opravných položek. [6]

2.5. Výnosy

Výnosy jsou peněžním ekvivalentem prodaných výkonů podniku (výrobků, zboží, služeb).

Podle druhů jsou členěny **výnosy** v účtové osnově v 6. třídě na:

- a) provozní výnosy, které zahrnují –
 - tržby za vlastní výkony a zboží,
 - změny stavu zásob vlastní činnosti,
 - aktivace,
 - jiné provozní výnosy,
- b) finanční výnosy,
- c) mimořádné výnosy. [7]

Mezi výnosy externí, které vznikají ze vztahu podniku k vnějšku patří: tržby za vlastní výkony a zboží, jiné provozní výnosy, finanční výnosy. Mezi položky mající charakter vnitropodnikových výnosů se řadí: změny stavu vnitropodnikových zásob, aktivace materiálu, zboží, dlouhodobého majetku; zúčtování rezerv a opravných položek

Předmětem daně z příjmů jsou příjmy (výnosy) z veškeré činnosti a nakládání s veškerým majetkem. Za příjmy se považuje jak peněžní, tak i nepeněžní plnění.

Je nutné rozlišovat výpočet výsledku hospodaření pro účely podnikové a výpočet daňového základu. Výsledek hospodaření se zjišťuje v účetnictví v průběhu roku ve Výkazu zisku a ztráty (výsledovce) porovnáním nákladů a výnosů. Koncem roku probíhá výpočet výsledku hospodaření na účtu zisků a ztrát. Daňovým základem je výsledek hospodaření upravený o částky, které nelze podle zákona o daních z příjmu zahrnout do nákladů nebo jsou do nich zahrnuty v nesprávné výši, a o veškeré částky neoprávněně zkracující příjmy. [6]

2.6. Dokladovost, účet a soustava účtů

Dokladovost

Každá hospodářská operace, která vstupuje do účetnictví, musí být objektivní, jednoznačně určitelná a měřitelná v peněžním vyjádření. O tom, jak jsou doklady důležité pro průkaznost účetnictví, svědčí i § 11 ZoÚ. Účetní doklady jsou průkazné účetní záznamy, které musí obsahovat:

- a) označení účetního dokladu,
- b) obsah účetního případu a jeho účastníky,
- c) peněžní částku nebo informaci o ceně za měrnou jednotku a vyjádření množství,
- d) okamžik vyhotovení účetního dokladu,
- e) okamžik uskutečnění účetního případu, není-li shodný s okamžikem vyhotovení účetního dokladu,

- f) podpisový záznam osoby odpovědné za účetní záznam a podpisový záznam osoby odpovědné za jeho zaúčtování.

Účetní jednotky jsou povinny vyhotovovat účetní doklady bez zbytečného odkladu po zjištění skutečností, které se jimi zachycují, a to tak, aby bylo možno určit obsah každého jednotlivého účetního případu.

Účet

Účet (konto) je základním třídícím znakem účetnictví, který slouží k systematickému třídění a zaznamenávání údajů v peněžní formě vyjadřující stav a pohyb objektu účtování ve vzájemných vazbách. Zřízením účtu otvíráme možnost odděleného zachycování údajů o hospodářských jevech týkajících se právě jedné položky aktiv nebo pasiv. Účet může mít různou formu. Mezi nejsrozumitelnější můžeme zařadit T-formu (obr. č.1), která umožňuje sledovat odděleně přírůstky od úbytků. [7]

Obr. č. 1 – Znázornění účtu

Číslo a název účtu	
Má Dáti	Dal
Debet	Kredit
Na vrub	Ve prospěch

Zdroj: vlastní

Rozvahové účty

Rozpisem rozvahy na počátku účetního období získáme rozvahové účty. Účty rozvahové dělíme v souladu s rozvahou na účty aktiv, které obsahují majetek podle druhu, formy, složení a na účty pasiv, na kterých se účtují zdroje financování, neboli krytí aktiv.

Stav jednotlivých aktiv a pasiv převzatý z rozvahy na příslušné účty označujeme jako počáteční stav. Protože stavy aktiv jsou uvedeny v rozvaze na levé straně, musí být uvedeny na aktivních účtech na shodné straně s rozvahou, tj. na straně Má dáti. Pasiva jsou v rozvaze na straně pravé a jejich počáteční stavy musí být tedy zapsány na pasivních účtech na straně Dal.

Na jednotlivých účtech zjišťujeme na konci účetního období celkový pohyb jednotlivých aktiv a pasiv, tedy jejich přírůstky a úbytky. Zůstatek na konci účetního období zjistíme z počátečního stavu a jeho změn. [2]

Existuje ještě skupina tzv. podrozvahových účtů, jejichž zůstatky se nezahrnují do rozvahy, na tyto účty se neúčtuje podvojně. Jedná se např. o najatý hmotný majetek, majetek přijatý do úschovy, zásoby přijaté ke zpracování. [2]

Účty výsledkové

K řízení a kontrole činnosti musí mít podnikatelský subjekt přehled nejen o celkovém výsledku hospodaření, ale také o jednotlivých složkách, které ho tvoří. Proto se zřizuje druhá řada účtů, která obsahuje náklady a výnosy vznikající při uskutečňování podnikatelské činnosti. Tyto účty se nazývají účty výsledkové, protože jejich porovnáním zjišťujeme výsledek hospodaření účetní jednotky.

Nákladové účty slouží k zachycení postupného narůstání výše nákladů během účetního období. Tyto účty nemají na počátku účetního období zůstatek, účtují se na ně přírůstky nákladů na MD a položky snižující náklady na D. **Výnosové** účty slouží k zachycení výnosů. Přírůstky výnosů se účtují na stranu D, položky snižující výnosy na stranu MD. Obraty nákladových a výnosových účtů se na konci účetního období při roční účetní uzávěrce převádějí na účet výsledku hospodaření. Tímto převodem jsou nákladové a výnosové účty vynulovány, do dalšího období vstupují bez počátečních zůstatků. [6]

Na konci účetního období se konečný zůstatek z výsledkových účtů souvztažně zaúčtuje - převádí na Účet zisků a ztrát. Zisk nebo ztráta se potom převádějí z Účtu zisků a ztrát na Konečný účet rozvažný, který je tímto zápisem vyrovnán. Rozdíl mezi účetním výkazem Výsledkovkou (Výkaz zisku a ztráty) a Účtem zisků a ztrát spočívá též v tom, že na Účet zisků a ztrát jsou souvztažně přeúčtovány veškeré nákladové a výnosové účty, které jsou v průběhu účetního období používány. Ve Výsledovce dochází většinou ke kumulaci určitých účtů. [2]

Syntetické a analytické účty

Výše uváděné účty, na kterých se zachycují souhrnné stavy a pohyby jednotlivých druhů majetku, zdrojů, nákladů a výnosů, jsou označovány jako účty syntetické. Vyhláška MF č. 500/2002 Sb. definuje směrnou účtovou osnovu na úrovni skupin účtů. Uspořádání a obsah syntetických účtů v rámci skupin směrné účetní osnovy si volí účetní jednotka sama. Ke zpodrobnění údajů syntetického účtu se používá libovolné množství účtů analytických.

Účetní jednotka je povinna na podkladě směrné účtové osnovy sestavit účtový rozvrh, v němž uvede účty potřebné k zaúčtování všech účetních případů a k sestavení účetní závěrky v dané účetní jednotce. V příloze č. 1 uvádím návrh účtové osnovy, která by mohla posloužit většině účetních jednotek. [6]

Podvojnost a souvztažnost

Každá účetní operace se zachycuje na dva účty stejnou částkou, jednou na stranu MD, podruhé na stranu D. Přitom platí, že obě změny k nimž došlo, jsou stejně velké, stejná částka se promítne dvakrát, na dva různé účty. Tato zásada se nazývá podvojnost, podvojný účetní zápis. Účetnictví je ucelený systém, soustava účtů vnitřně spojených podvojností. Určení správné dvojice účtů pro zachycení konkrétního případu se označuje jako souvztažnost. Účty, které se k sobě vztahují při účtování účetního případu, mají

ekonomickou souvislost, označujeme jako účty souvztažné a zápis účetního případu na dvou opačných stranách účtů jako souvztažný zápis. [7]

2.7. Účetní knihy

Účetní operace se pomocí zápisů zachycují v účetních knihách. Účetní jednotky v soustavě účetnictví vedou tyto **knihy**:

- deník,
- hlavní knihu,
- knihy analytických účtů,
- knihy podrozvahových účtů.

Deník

Deník zachycuje účetní případy chronologicky za sebou, časově uspořádané v posloupnosti podle jejich vzniku. Význam deníku spatřujeme v tom, že časově uspořádává účetní operace, zabraňuje dodatečným úpravám, zajišťuje průkaznost a spolehlivost účetních údajů vazbou na doklady, spojuje doklady s hlavní knihou a napomáhá odhalení chyb, k nimž došlo v hlavní knize.

Deník musí obsahovat alespoň tyto údaje o jednom účetním zápisu: číslo řádku deníku; datum zapsání položky do deníku; druh a číslo dokladu, na základě kterého byla položky zapsána; slovní popis operace; účet MD a účet D. [6]

Hlavní kniha

Hlavní kniha obsahuje syntetické účty a na nich věcně uspořádané účetní zápisy. Získávají se z ní nejdůležitější informace o stavu a pohybu jednotlivých složek aktiv, pasiv, nákladů

a výnosů. Syntetické účty, které jsou otevřeny v hlavní knize, musí odpovídat účtovému rozvrhu a musí obsahovat minimálně tyto údaje: zůstatky ke dni, k němuž se otevírá hlavní kniha; souhrnné obraty strany MD a D nejvýše za kalendářní měsíc; zůstatky k okamžiku, ke kterému se sestavuje účetní závěrka.

Úprava knih analytických účtů, v nichž jsou podrobně rozváděny účetní zápisy hlavní knihy, není právně zakotvena a forma vedení je zcela v kompetenci účetní jednotky.

Forma účetních knih může být různá. Při ručním zpracování lze použít vázané knihy nebo volné listy, při počítačovém zpracování je možno mít účetní knihy přímo v paměti počítače ve formě záznamů na technických nosičích dat nebo použít písemné výstupy ve formě sestav z počítače.

Úschova účetních písemností

Účetní záznamy pro účely vedení účetnictví jsou účetní jednotky povinny uschovávat po zákonem stanovenou dobu. Účetní závěrka a výroční zpráva má být uschována po dobu deseti let počínaje koncem účetního období, kterého se týkají. Účetní doklady, účetní knihy, odpisové plány, inventurní soupisy, účtový rozvrh, přehledy se mají ponechat po dobu pěti let počínaje koncem účetního období, kterého se týkají. Účetní záznamy, kterými účetní jednotky dokládají formu vedení účetnictví se schovávají po dobu pěti let počínaje koncem účetního období, kterého se týkají. [6]

2.8. Kontrolní prvky účetnictví

Při vnitřně členitém procesu zpracování účetních informací může dojít k různým chybám formální i věcné povahy. Jedním z charakteristických rysů a zároveň předností účetnictví je, že má v sobě zabudován kontrolní systém napomáhající tomu, aby účetnictví bylo vedeno úplně, průkazně a věrohodně. Patří sem: přezkušování účetních dokladů, souběžné provádění účetních zápisů z hlediska časového a věcného, kontrolní soupisky, ověřování

klíčových vazeb procesu zpracování účetních informací pomocí kontrolních čísel, sestavování předvahy, inventarizace aktiv a závazků. [7]

Jedním z kontrolních prvků je tabulková předvaha, která je spojovacím článkem mezi soustavou účtů a účetními výkazy. Její základní funkcí je ověřit, zda všechny účetní doklady vstoupily do zpracování účetního období, tj. zda pro příslušné účetní období platí, že deníkový obrat MD všech účtů se rovná deníkovému obratu D všech účtů a zda byl podržen princip podvojnosti účetních zápisů. Každý účetní zápis musí být zapsán na dva různé účty, na dvě různé strany těchto účtů ve stejné peněžní částce, takže platí, že součet obrátů strany MD všech účtů se rovná součtu obrátů strany D všech účtů. Předvahou se ověřuje formální správnost zaúčtování. [7]

Inventarizace

Věcnou správnost účetnictví, jeho shodu se skutečným stavem jednotlivých druhů majetku (aktiv) a se skutečnými závazky napomáhá zajistit inventarizace, jíž se obecně rozumí: přesné zjištění stavu aktiv a závazků, které jsou předmětem inventarizace (tato etapa prací se nazývá inventura a zaznamenává se do inventurních soupisů, které podepisuje osoba odpovědná za provedení inventarizace), porovnání skutečných stavů se stavy vykazovanými v účetnictví, zjištění případných rozdílů mezi skutečností a stavy na příslušných místech (jde o inventarizační rozdílů, které mohou buď představovat přebytek prostředků nebo naopak manko, resp. ztrátu v rámci norem přirozených úbytků), prošetření a objasnění každého rozdílu, vypořádání inventarizačních rozdílů, návrhy na opatření vedoucí k tomu, aby k rozdílům docházelo co nejméně. [7]

Podle povahy aktiv a pasiv se rozlišuje fyzická a dokladová inventura. Při fyzické inventuře se skutečný stav zjišťuje vážením, počítáním, měřením apod. To je možné u takových druhů majetku, který má hmotnou povahu. Při dokladové inventuře se správnost zůstatku účtu ověřuje prostřednictvím účetních dokladů. Používá se u takových položek aktiv a pasiv, které svojí povahou vylučují provedení fyzické inventury, jako např. pohledávky za zákazníky, závazky vůči dodavatelům apod.

Inventarizace aktiv a závazků se provádí v zásadě jednou ročně, k rozvahovému dni, jímž se rozumí den, k němuž se sestavují roční účetní výkazy. Vedle inventarizací prováděných pro potřeby řádné, pravidelné účetní závěrky se provádí inventarizace i v takových případech, jako je např. sloučení podniku, jeho rozdělení, zahájení likvidace nebo konkurzu, živelní pohroma apod. [7]

2.9. Účtové třídy

Účtová třída 0 – dlouhodobý majetek

Základní postupy účtování o dlouhodobém nehmotném a hmotném majetku stanovuje Český účetní standard č. 013 v souladu se ZoÚ a vyhláškou č. 500/2002 Sb.

Dlouhodobý nehmotný majetek obsahuje zejména zřizovací výdaje, nehmotné výsledky výzkumu a vývoje software, goodwill, emisní povolenky, preferenční limity s dobou použitelnosti delší než jeden rok a od výše ocenění určené účetní jednotkou, pro účely zákona o daních z příjmů je určena vstupní cena 60 000 Kč, s výjimkou goodwillu. Za dlouhodobý nehmotný majetek se dále považuje technické zhodnocení od částky stanovené zákonem o daních z příjmů, tj. 40 000 Kč.

Dlouhodobý hmotný majetek odpisovaný je účtován ve skupině 02 a neodpisovaný ve skupině 03 (pozemky, umělecká díla a sbírky). Účty zavedené v rámci účtové skupiny 04 (nedokončený dlouhodobý nehmotný a hmotný majetek a pořizovaný finanční majetek) jsou kalkulačními účty pro sledování všech složek pořizovací ceny nehmotného, hmotného a finančního majetku.

Cenou hmotného a nehmotného majetku, v níž je evidován v účetnictví, se rozumí: pořizovací cena, je-li majetek pořízen úplatně; vlastní náklady, je-li majetek pořízen nebo vyroben ve vlastní režii; reprodukční pořizovací cena zjištěná podle zvláštních předpisů.

Majetek může být pořízen koupí, bezúplatným nabytím (darem), vlastní činností, nebo jej lze získat nabytím práv popř. i jinak (přeřazením z osobního užívání do podnikání, vkladem společníka, směnnou smlouvou apod.). [7]

Odpisování podle zákona o daních z příjmů může být rovnoměrné nebo zrychlené. ZoÚ dává volnost ve stanovení tzv. účetních odpisů. ZoÚ stanoví, že si účetní jednotka sestaví odpisový plán, podle kterého postupuje při vyčíslování odpisů. Sazby odpisů si stanoví účetní jednotka sama, např. podle předpokládané doby použitelnosti majetku nebo ve vztahu k výkonu. [5]

Účtová třída 1 – zásoby

Základní postupy o zásobách stanovuje Český účetní standard č. 015 v souvislosti se ZoÚ a vyhláškou 500/2002 Sb. Český účetní standard č. 007 stanovuje základní postupy účtování o inventarizačních rozdílech a ztrátách v rámci norem přirozených úbytků zásob.

Zásoby se zařazují do oběžných prostředků. Ve srovnání s dlouhodobým majetkem představují krátkodobé vázání kapitálu. Základním rysem zásob je jejich spotřebovávání v průběhu výrobního procesu.

Dělíme je na nakupované zásoby - skladovaný materiál, skladované zboží a na zásoby vlastní výroby - nedokončená výroba, polotovary vlastní výroby, výrobky, zvířata.

Při oceňování zásob rozeznáváme pořizovací cenu, kterou je oceňován nákup materiálu a zboží včetně vedlejších nákladů pořízení a úroveň vlastních nákladů odpovídající výsledkům vlastní činnosti.

Přírůstky a úbytky jednotlivých materiálových druhů jsou účtovány v pořizovacích cenách. Při stanovení ceny, za kterou je vydán materiál do výrobního procesu, jsou používány v podstatě tyto metody: FIFO – první do skladu, první ze skladu (smyslem tohoto ocenění je vydání materiálu od nejstarší zásoby k nejnovější) a vážený aritmetický průměr,

v členění na proměnlivý a periodický. Podstata váženého průměru proměnlivého spočívá v tom, že u každého nového přírůstku materiálu se zjišťuje i nový průměr. Principem váženého průměru periodického je výpočet jediného průměru za určité období kratší jednoho měsíce.

Účetní jednotka pořízení a výdej materiálu i zboží může účtovat dle způsobu A nebo způsobu B. U metody B jde v podstatě o přímé účtování materiálu do spotřeby a účtování zboží přímo do prodeje. Způsob účtování metodou A je použitelný v převážné většině účetních jednotek s využitím základních účetních operací: došlá faktura od dodavatelů; vedlejší náklady jeho pořízení, které jsou fakturovány nebo hotově uhrazeny; vnitřní účetní doklad – příjemka; úhrada dodavatelských faktur; vnitřní účetní doklad – výdejka do výrobního procesu nebo spotřeby. [8]

Účtová třída 2 –krátkodobý finanční majetek a krátkodobé bankovní úvěry

Základní postupy účtování o krátkodobém finančním majetku a krátkodobých bankovních úvěrech stanovuje Český účetní standard č. 016 v souladu se ZoÚ a vyhláškou č. 500/2002 Sb.

Účtová třída 2 obsahuje účty pro sledování: hotovosti účetní jednotky, účtů na bankách, krátkodobých bankovních úvěrů, krátkodobých finančních výpomocí, krátkodobých cenných papírů, převodů mezi finančními účty, opravných položek ke krátkodobému finančnímu majetku.

Ve skupině 21 – Peníze se účtuje o stavu a pohybu peněz v hotovosti, šeků přijatých místo hotovosti, poukázek. Dále se sleduje stav a pohyb cenin před jejich vydáním. Na analytických účtech se vede stav a pohyb valut odděleně podle jednotlivých měn.

Na účtech skupiny 22 se účtuje na základě oznámení banky o přijatých nebo provedených platbách. Úvěr pro účetní jednotku představuje cizí zdroj, závazek vůči bance. Za krátkodobé finanční výpomoci účtované do skupiny 24 se považují půjčky poskytnuté

účetní jednotce jinými osobami než bankami a společníky obchodních společností a vydané dluhopisy s dobou splatnosti do jednoho roku. [6]

Účtová třída 3 – zúčtovací vztahy

Základní postupy účtování o zúčtovacích vztazích stanovuje Český účetní standard č. 017 v souladu se ZoÚ a vyhláškou č. 500/2002 Sb.

Zúčtovací vztahy svým charakterem, zaměřením a užitím patří mezi nejvýznamnější z účtové osnovy, neboť poskytují nezbytné informace pro účetní jednotku. Na jednotlivých syntetických účtech jsou vymezeny vztahy k vnějšímu okolí účetní jednotky, krátkodobých a dlouhodobých pohledávek a krátkodobých závazků.

Členění účtů má následující uspořádání: pohledávky a závazky, které plynou z obchodního styku s dodavateli a odběrateli, vztahy účetní jednotky k finančním i jiným orgánům, vztahy účetní jednotky ke společníkům a k podnikům v integračním seskupení, přechodné účty aktiv a pasiv z hlediska časového rozlišení nákladů a výnosů.

Pohledávky účetní jednotka rozlišuje na krátkodobé a dlouhodobé včetně analytického členění za účelem dosažení přehledu pro jejich splatnost, vymahatelnost a finanční analýzu.

Směnka je cenný papír a oceňuje se pořizovacími cenami. Pro způsoby účtování rozeznáváme: směnky k inkasu, směnky k úhradě, směnky k eskontu. [2]

Dalším projevem odběratelsko-dodavatelských vztahů jsou provozní zálohy, které představují pohledávku za dodavatelem nebo závazek vůči odběrateli.

Skupina 33 je vyhrazena pro účty, na kterých se sledují vztahy účetní jednotky k zaměstnancům.

Ve skupině 34 se nacházejí především účty, na kterých se zachycují vztahy k finančnímu orgánu z daňových povinností účetní jednotky jako poplatníka nebo plátce daně. Třídění účtů pro zaúčtování daní navazuje na zákon o soustavě daní, z něhož vyplývá rozdělení daní na přímé a nepřímé.

Ve skupinách 35 a 36 se účtují krátkodobé pohledávky a závazky ve skupině podniků tvořících integrační seskupení a vztahy z pohledávek a závazků v rámci obchodních společností, které vznikají ke společníkům a členům. Jsou zde i účty pohledávky a závazky ze smluv o sdružení.

Účetnictví i daňové zákonodárství požadují, aby náklady a výnosy byly vždy účtovány do období, s nímž časově i věcně souvisejí. Jako přechodné účty jsou charakterizovány v zásadě ty, které umožňují převod nákladů a výnosů mezi účetními obdobími. K přechodným účtům se řadí především účty pro časové rozlišení nákladů a výnosů, které zabezpečují požadavek, aby v 5. třídě byly náklady a v 6. třídě výnosy již časově rozlišené.

[6]

Účtová třída 4 - kapitálové účty a dlouhodobé závazky

Základní postupy účtování o kapitálu a dlouhodobých závazcích stanovuje Český účetní standard č. 018 v souladu se ZoÚ a vyhláškou 500/2002 Sb.

Účtová třída 4 obsahuje: základní kapitál, kapitálové fondy, fondy tvořené ze zisku, převedené výsledky hospodaření, výsledek hospodaření ve schvalovacím řízení, rezervy, dlouhodobé bankovní úvěry, dlouhodobé závazky, odložený daňový závazek a pohledávka, účet individuálního podnikatele.

Na účtech skupiny 41 se účtuje o vlastním kapitálu účetní jednotky. Rezervní fond, nedělitelný fond a ostatní fondy ze zisku jsou fondy vytvářené podle obchodního zákoníku, popřípadě stanov, společenské smlouvy, zakladatelské smlouvy, zakladatelských listin nebo podle zákona o státním podniku.

Na účet Výsledek hospodaření ve schvalovacím řízení se převádějí na počátku účetního období zisk nebo ztráta, které byly zjištěny při roční uzávěrce.

Rezervy upravuje Český účetní standard č. 004. Pokud podnik očekává velký jednorázový náklad, který v budoucnu nepříznivě ovlivní výsledek hospodaření, lze na tento náklad předem vytvořit rezervu. Účty rezerv jsou účty pasivní a představují zdroj krytí budoucích závazků nebo výdajů u nichž je znám účel, je pravděpodobné, že nastanou, avšak zpravidla není jistá částka nebo datum, k němuž vzniknou.

Odloženou daň upravuje Český účetní standard č. 003. Na účet Odložený daňový závazek nebo pohledávka se zachycují částky odložené daně k úhradě v budoucích obdobích. Odložená daňová povinnost vyplývá z rozdílů, které nastávají v momentě odlišného pohledu účetního a daňového na určité položky v účetnictví.

Účet individuálního podnikatele slouží k zachycení všech osobních vkladů a výběrů z firmy pro osobní spotřebu v případě podniku jednotlivce. [6]

2.10. Účetní závěrka

Účetní závěrku tvoří podle § 18 odst. 1 ZoÚ:

- **rozvaha (bilance),**
- **výkaz zisku a ztráty,**
- **příloha.**

Příloha může zahrnovat i přehled o peněžních tocích, nebo přehled o změnách vlastního kapitálu. Účetní jednotky sestavují závěrku v plném rozsahu, nebo ve zjednodušeném rozsahu. Účetní jednotky, které mají povinnost ověření účetní závěrky auditorem, sestavují a zveřejňují závěrku v plném rozsahu.

V rozvaze jsou uspořádány položky majetku a jiných aktiv, závazků a jiných pasiv. Ve výkazu zisku a ztráty jsou uspořádány položky nákladů a výnosů a výsledku hospodaření. Uspořádání a označování položek uvedených výkazů je stanovena ve vyhlášce MF.

V rozvaze za běžné účetní období se uvádí výše aktiv podle jednotlivých položek neupravená o opravné položky a oprávky (brutto), výše opravných položek a oprávek k nim se vázících (korekce) a výše aktiv snížená o opravné položky a oprávky (netto). Každá z položek rozvahy, výkazu zisku a ztráty a přehledu o změnách vlastního kapitálu obsahuje též informaci za bezprostředně předcházející účetní období.

Účetní závěrka se sestavuje v peněžních jednotkách české měny a jednotlivé položky se vykazují v celých tisících korun. Položky Aktiva celkem se musí rovnat položce Pasiva celkem. Položka Výsledek hospodaření za účetní období uvedená ve Výkazu zisku a ztráty se musí rovnat položce Výsledek hospodaření běžného účetního období.

Příloha účetní závěrky vysvětluje a doplňuje informace obsažené v Rozvaze a ve Výkazu zisku a ztráty. Obsah přílohy je upraven vyhláškou MF. V příloze účetní jednotka uvede: obecné údaje, informace o použitých účetních metodách a způsobech oceňování, doplňující informace.

Přehled o peněžních tocích – cash flow upravuje Český účetní standard č. 023. Výkaz zobrazuje změny peněžních prostředků účetní jednotky za určité období.

3. PŘECHOD Z DAŇOVÉ EVIDENCE NA ÚČETNICTVÍ

3.1. Přejchod z daňové evidence

Legislativní úprava

Problematika přechodu na účetnictví je řešena účetními předpisy ve vyhlášce č. 500/2002 Sb. § 61b ve znění pozdějších předpisů (vyhláška 472/2003 Sb.) a v přechodných ustanoveních Čl. II bod 3 . Dále pak daňovými předpisy - §5 odst. 8 ZDP a příloha č.3 k ZDP.

Přejchod z daňové evidence může být dobrovolný (§1, odst.2, písm. F ZoÚ). Může k němu dojít vlivem interního požadavku např. kvůli větší informovanosti a přehledu o podnikání, nebo vlivem externího požadavku např. požadavek banky při získávání úvěru. Povinný přechod vzniká na základě zákona o účetnictví nebo obchodního zákoníku.

Přejchod dle obchodního zákoníku

Dnem zápisem do obchodního rejstříku dochází k přechodu na účetnictví. Den zápisu je i prvním dnem účtování.

Zápis může být dobrovolný (§ 3 odst. 2 obchodního zákoníku) na základě vlastní žádosti podnikatele – fyzické osoby. Povinný zápis provádí fyzická osoba – podnikatel, jehož průměrná výše příjmů (bez DPH je-li jejich součástí) za 2 po sobě bezprostředně následující období přesáhla výši 120 000 000 Kč, nebo který provozuje živnost průmyslovým způsobem, příp. pokud zápis stanoví zvláštní předpis.

Přejchod dle zákona o účetnictví

Povinnost začít vést účetnictví mají fyzické osoby zapsané v obchodním rejstříku (§ 1, odst. 2, písm. d) ZoÚ), nebo které přesáhly obrat dle zákona o DPH vč. osvobozených

plnění větší než 15 000 000 Kč (§ 1, odst. 2, písm. e) ZoÚ), či jsou účastníky sdružení bez právní subjektivity, pokud alespoň jeden je účetní jednotkou (§ 1, odst. 2, písm. f) ZoÚ). [5]

3.2. Vznik povinnosti vést účetnictví

Osoba zapsaná do obchodního rejstříku má povinnost vést účetnictví ode dne zápisu do obchodního rejstříku do dne výmazu. Zahraniční osobě vzniká povinnost vést účetnictví od zahájení činnosti.

Účastník sdružení má povinnost vést účetnictví od prvního dne účetního období, následujícího po období, ve kterém se fyzická osoba stala účastníkem sdružení, nebo se některý z účastníků stal účetní jednotkou.

Fyzická osoba, která přesáhla obrat 15 000 000 Kč dle zákona o DPH má povinnost vést účetnictví od prvního dne účetního období, následujícího po kalendářním roce, ve kterém se stala účetní jednotkou. [5]

Nyní uvedu příklad, kdy začne fyzická osoba účtovat:

- rok 2004 - obrat větší než 15 mil. Kč – fyzická osoba vede daňovou evidenci,
- rok 2005 - zjištění vzniku účetní jednotky – fyzická osoba vede daňovou evidenci,
- rok 2006 - změna evidence – fyzická osoba vede účetnictví.

3.3. Informativní schéma převodu

V této části uvádím nezávazné a informativní schéma převodu. Jedná se o mé vlastní zpracování.

Lze postupovat např. v následujících krocích:

1. Učinit rozhodnutí o převodu, zvolím termín. Při nedobrovolném přechodu je termín určen platnými předpisy.
2. Provést inventarizaci majetku, pohledávek a závazků.
3. Provést výpočet dodatečných informací (např. odpis pohledávek).
4. Sestavit převodový můstek.
5. Vyčíslit daňový dopad, který povede k úpravě daňového základu.
6. Vyhотовit protokol z převodu.
7. Sestavit počáteční rozvahu.
8. Doplnit analytické členění účtů, pokud se povede účetnictví v plném rozsahu.
9. Zaúčtovat počáteční stavy do účetnictví.
10. Zkontrolovat rovnosti konečných stavů na počáteční stavy.
11. Vyhотовit prohlášení se závazným podpisem osoby zodpovědné za vedení účetnictví.

3.4. Příprava na přechod

Po zjištění data přechodu na účetnictví je potřeba zjistit a ověřit stav těch položek daňové evidence, které je nutno převzít do počátečních účetních stavů rozvahových účtů při otevření účetních knih k tomuto datu. Lze doporučit, aby tento stav byl doložen jakýmsi inventurním soupisem podle jednotlivých druhů majetku a závazků.

Pokladna a banka

Konečný stav peněžní hotovosti v pokladně zjištěný jeho přepočtením by se měl porovnat s částkou uvedenou v peněžním deníku. Počáteční stav peněžních prostředků na bankovních účtech by měl souhlasit s výpisy z bankovních účtů. Pro daňovou evidenci je nutno přepočíst stavy v cizí měně denním kurzem ČNB k rozvahovému dni. Případné rozdíly musí být daňově i účetně vyrovnány ještě v daňové evidenci.

Kontrola pohledávek

Významné nepromlčené pohledávky nového bloku je možno přihlásit k soudu, rozhodčímu řízení popř. konkurznímu řízení. Pohledávky je třeba rozčlenit dle účetních hledisek (např. obchodní pohledávky, pohledávky vůči zaměstnancům, státu apod.)

Kontrola zásob

Měla by být snaha o spotřebu, popřípadě i prodej zásob s nízkou nebo žádnou obrátkovostí. Je potřeba provést fyzickou inventuru všech druhů zásob – nakupovaných i zásob vlastní výroby.

Kontrola závazků – dodavatelů

Je třeba vyloučit možnost chyby při převodu zahrnutím závazku, který již byl uhrazen. Závazky je potřeba evidovat podobně jako pohledávky – z hlediska věřitelů a doby jejich splatnosti. Je třeba odepsat právně zaniklé závazky a do účetnictví je již nepřevádět. Závazky v cizí měně je třeba přepočítat na české koruny podle denního kurzu ČNB ke dni otevření účetních knih.

Dokladová inventarizace – ostatní subjekty

Provedeme dokladovou inventuru neuhrazené daně, sociálního a zdravotního pojištění, neuhrazených poplatků, vyměřených pokut a penále, neproplaceného cestovného a neuhrazené splatné úroky z půjček a úvěrů.

Kontrola dlouhodobého majetku

Soupis by měl zahrnovat zejména majetek hmotný a nehmotný, který je použitelný pro další podnikání, ať již je odepsaný či nikoliv. Je třeba vyřadit z evidence majetek, který již neslouží k podnikání a ani již sloužit nebude. Hranici pořizovací ceny pro jeho evidenci v účetnictví je oprávněn stanovit podnikatel jako účetní jednotka.

Závěrka v daňové evidenci

Závěrka v daňové evidenci zahrnuje provedení inventarizace veškerého majetku, pohledávek a závazků k poslednímu dni zdaňovacího období, zápis z inventarizace, uzavření účetních knih – pokud je v daňové evidenci vedeme. A nepovinně můžeme sestavit Výkaz o majetku a závazcích a Výkaz o příjmech a výdajích. [4]

3.5. Převodový můstek

Ačkoliv to žádný předpis nenařizuje, je vhodné ke dni otevření účetních knih sestavit tzv. převodový můstek, kterým se dokládá převod majetku a závazků do účetnictví (účetních knih), včetně uvedení daňového dopadu jednotlivých převáděných majetkových a závazkových položek v roce přechodu na účetnictví.

Je třeba dodržovat určitá účetní pravidla převodového můstku. Konečné stavy majetku a závazků, rezerv, oceňovacích rozdílů k úplatně nabytému majetku v daňové evidenci se musí rovnat počátečním v účetnictví. Počáteční stav účtů musí zobrazit vše, co je evidováno v daňové evidenci. V počátečním stavu účetnictví mohou být pouze rozvahové a podrozvahové účty. Tato podmínka neplatí pokud k přechodu dochází v průběhu účetního období, pak dochází k převodu nákladů a výnosů. Rozdíl mezi součtem počátečních zůstatků nově otevřených účtů aktiv a mezi součtem počátečních zůstatků nově otevřených účtů pasiv se uvede na účet v účtové skupině 49, a to v závislosti na povaze zjištěného rozdílu (+/-) jako zůstatek aktivní nebo pasivní. [5]

Tab.č. 2 – Převodový můstek

Oblast	Účtová skupina	Daňový dopad
Peníze	21 - peníze	žádný
Běžné účty	22 - účty v bankách	žádný
Přijaté úvěry a půjčky	23 - krátkodobé bank. úvěry	žádný
	46 - dlouhodobé bank. úvěry	žádný
	24 - krátkodobé finanční výpomoci	žádný
Podíly v obchodních společnostech	06 - dlouhodobý finanční majetek	žádný
Zásoby	Tř.1 - zásoby	zvýšení ZD
Pohledávky	31 - pohledávky	zvýšení ZD
Přijaté zálohy	32 - závazky	zvýšení ZD
Poskytnuté zálohy	31 - pohledávky	zvýšení ZD
	15 - poskytnuté zálohy	zvýšení ZD
Přijaté penalizační faktury	32 - závazky	žádný
Vydané penalizační faktury	31 - pohledávky	žádný
Mzdy a odvody z mezd	33- zúčtování se zaměstnanci a institucemi	snížení ZD
	34 - zúčtování daní a dotací	snížení ZD
DPH	34 - zúčtování daní a dotací	žádný
Silniční daň	34 - zúčtování daní a dotací	snížení ZD
Závazky	32 - závazky	snížení ZD
Dlouhodobý majetek	Tř. 0 -dlouhodobý majetek	žádný
Poskytnuté půjčky	37 - jiné pohledávky a závazky	žádný
Časové rozlišení nákladů a výnosů, finanční leasing	38 – přechodné účty aktiv a pasiv	žádný
Zákonné rezervy	45- rezervy	žádný

Zdroj:[5]KADLEC, J. – CHALUPA, R. *Převod daňové evidence na vedení účetnictví.* s.60

Hlavní úkoly při zahájení vedení účetnictví

Při zahájení vedení účetnictví je třeba sestavit zahajovací rozvahu. Jako podklad slouží důkladně provedená inventarizace z daňové evidence, popřípadě Výkaz majetku závazků. Dále je třeba sestavit účtový rozvrh. Použijeme sběrnou účtovou osnovu, použijí se pouze skupiny účtů, pro které je náplň. Vytvoříme vnitropodnikové účetní směrnice. Mezi základní účetní směrnice patří: oběh účetních dokladů, pravidla odpisování dlouhodobého majetku, účtování zásob, tvorba a čerpání rezerv a opravných položek, poskytování cestovních náhrad. [3]

3.6. Daňový dopad převodu z daňové evidence na účetnictví

Základ daně zdaňovacího období, ve kterém bylo zahájeno vedení účetnictví modifikován takto (Příloha č. 3 ZDP):

zvýší se o

- hodnotu zásob,
- hodnotu cenin,
- hodnotu poskytnutých záloh s výjimkou záloh na nákup dlouhodobého hmotného majetku,
- hodnotu pohledávek, které by při úhradě byly zdanitelným příjmem,

sníží se o

- hodnotu přijatých záloh,
- hodnotu závazků, které by při úhradě byly zdanitelným příjmem.

K modifikaci základu daně dochází v roce, kdy je poprvé vedeno účetnictví. Veškeré hodnoty jsou ke dni předcházejícímu dni otevření účetních knih (tj. při přechodu na účetnictví ke dni 1.1.2007 se jedná o hodnoty k 31.12.2006).

Podnikatel - fyzická osoba je stále stejně zdaňován jako fyzická osoba i v účetnictví. Daňový dopad z převodu je součástí běžného daňového přiznání za zdaňovací období, nepodává se žádné samostatné přiznání. Vlastní převod z daňové evidence do účetnictví neovlivňuje daň z příjmů v konečném roce vedení daňové evidence. Závazky a pohledávky

se promítají do daňového přiznání bez ohledu na to, zda budou zaplacený či nikoliv. Změna účetní soustavy nemá vliv na možné uplatnění daňové ztráty v následujících letech.

Následné úpravy modifikovaného základu daně

Základ daně lze dále v rámci platné úpravy optimalizovat. Optimalizace se týká zásob a pohledávek.

Zásoby

Lze uplatnit § 23 odst. 14 ZDP a zvýšit základ daně o hodnotu zásob postupně v 9 následujících letech, počínaje rokem vedení účetnictví. Možné jsou tedy varianty: jednorázově o celou hodnotu zásob, nebo o 1/9 hodnoty zásob, nebo jakkoliv dle rozhodnutí poplatníka. Další následující 8 zdaňovací období bude vždy zdaněna další poměrná část hodnoty zásob.

Pohledávky splatné do konce roku 1994

Je možné uplatnit jednorázový kumulovaný odpis pohledávek starého bloku (splatné do konce roku 1994) podle Přejícných ustanovení ZDP. Tuto možnost nemá fyzická osoba u pohledávek vůči osobám blízkým, vůči osobám ekonomicky a personálně spojeným, z titulu úvěrů, půjček a ručení, z titulu záloh.

Pohledávky vyjmenovaných v § 24 odst. 2 písm. y) ZDP

Tyto pohledávky lze daňově účinně odepsat a to v návaznosti na výše uvedené ustanovení ZDP. Lze uplatnit § 23 odst.14 ZDP a tak zvýšit základ daně jednorázově nebo postupně

v 9 následujících letech, počínaje rokem vedení účetnictví. Další následující 8 zdaňovací období bude vždy uplatněna další poměrná část hodnoty pohledávek.

Pohledávky splatné počínaje 1.1.1995

Zde je možné ještě uplatnit tvorbu zákonných opravných položek, ale jen k nepromlčeným pohledávkám dle zákona o rezervách č. 593/1992 Sb. § 8 – opravné položky k pohledávkám za dlužníky v konkursním a vyrovnávacím řízení a § 8a – opravné položky k nepromlčeným pohledávkám splatným po 31.12.1994. [4]

Minimalizace daňového dopadu

Je možná minimalizace stavu zásob. Tj. držet pouze nutné provozní výše zásob. Je třeba minimalizovat stav neuhrazených daňových pohledávek a také je vymáhat. Je nutné mít řádně přihlášené všechny pohledávky u soudu ve lhůtě stanovené usnesením soudu o prohlášení konkursu nebo vyrovnání. Není nutné minimalizovat neuhrazené závazky.

3.7. Kontroly převodu daňové evidence

Kontroly by měly odpovídat zásadám komplexnosti, účetní a daňové správnosti. Měly by se zaměřit na nejčastější chyby, které při převodu nastávají:

- Kontrola podvojnosti – $MD = D$.
- Kontrola návaznosti – hodnoty výkazu o majetku a závazcích souhlasí na počáteční zůstatky po převodu, hodnoty majetku a závazků, které nebyly obsaženy v tomto výkazu souhlasí na inventurní stavy.
- Kontrola úplnosti – vše co je zachyceno v peněžním deníku a ostatních knihách analytické evidence (povinné pouze v jednoduchém účetnictví), případně v daňové evidenci je nutné, aby bylo zachyceno v hlavní knize účetnictví.

- Kontrola převodového můstku na nové účetnictví – zůstatky knih analytické evidence musí přesně odpovídat zůstatkům jednotlivých účtů v hlavní knize účetnictví.
- Kontrola daňová – správné označení jednotlivých položek – daňové či nedaňové.
- Kontrola účetní – náplň jednotlivých účtů odpovídá metodice účetnictví.

3.8. Převod jednotlivých položek

Nyní se zaměříme na převody jednotlivých položek majetku a závazků. Zde budu používat účtové skupiny příp. návrh účtu syntetického.

Dlouhodobý majetek

V účetnictví se rozlišují daňové a účetní odpisy. Daňové odpisy se řídí ZDP. Účetní odpisy mají vyjadřovat skutečný stav opotřebení majetku. Účtuje se o účetních odpisech. Oprávky představují sumu uplatněných daňových odpisů.

Pořizovací cena hmotného movitého majetku	MD 02x (022)
Oprávky k hmotnému movitému majetku	DAL 08x (082)
Pořizovací cena hmotného nemovitého majetku	MD 02x (021)
Oprávky k hmotnému nemovitému majetku	DAL 08x (081)
Ještě nezařazený majetek (budova)	MD 04x (041)
Pořizovací cena nehmotného majetku (software)	MD 01x (013)
Oprávky k nehmotnému majetku	DAL 07x (073)

Pokladna a banka

Konečný stav peněžní hotovosti uvedené v peněžním deníku se musí rovnat počátečnímu stavu účtu hlavní knihy 21x (211 – Pokladna). Podnikatelská pokladna většinou fyzicky

neexistuje, proto evidovaný zůstatek by měl být kladný a reálný. Pokud se eviduje více oddělených pokladen např. valutová, tak by každá pokladna měla mít speciální analytiku.

Konečný stav na bankovním výpisu by se měl rovnat počátečnímu stavu účtu hlavní knihy 22x (221 – Banka). Peníze na cestě představují průběžné položky.

Výdej z pokladny nebo banky	MD 26x (261)
Příjem z pokladny či banky	DAL 26x (261)

Úvěry a půjčky

U úvěrových účtů je nutné rozlišovat časovost: se splatností do 1 roku – krátkodobé úvěry (účet 231), se splatností delší než 1 rok – dlouhodobé úvěry (účet 461).

Půjčky rozlišujeme na: poskytnuté se splatností do 1 roku – krátkodobé (účet 378) a se splatností delší než 1 rok – dlouhodobé (účet 069); přijaté (se splatností do 1 roku – krátkodobé (účet 249) a se splatností delší než 1 rok – dlouhodobé (účet 479).

Závazky

Závazky je třeba rozlišovat na dlouhodobé a krátkodobé. Krátkodobé mají uvedenou délku splatnosti na dokladu kratší než 1 rok (účet 321 – Dodavatelé, popřípadě u speciálních případů účet 379 – Jiné závazky). U dlouhodobých je uvedena délka splatnosti na dokladu delší než 1 rok (účet 479 – Dlouhodobé závazky).

Závazky evidované v daňové evidenci v cizí měně se do účetnictví převedou ve výši české měny v takové výši, jaká je uvedena v knize závazků pohledávek. Zůstatek neuhrazených přijatých (dodavatelských) faktur musí souhlasit na účet závazků v hlavní knize účetnictví. Vyřadit nezaplacený závazek lze do daňově účinných výnosů.

Pohledávky

Pohledávky je třeba rozlišovat na dlouhodobé a krátkodobé. Analyticky lze rozlišovat na účet 311A a 378A. Neuhrazené pohledávky z daňové evidence nelze vyloučit bez daňového dopadu (§23 odst.13 ZDP). Při převodu z daňové evidence na účetnictví se základ daně zvýší o ty pohledávky, které by byly při úhradě zdanitelným příjmem. Byla-li splněna daňová povinnost na výstupu u plátce DPH, pak se hodnotou pohledávky rozumí její hodnota bez DPH.

Zůstatek pohledávky ke dni převodu	MD 31x, 37x (311,378)
Opravná položka k pohledávce	DAL 39x (391)

Pohledávky a závazky vůči zaměstnancům

Neuhrazené pohledávky vůči zaměstnancům – neuhrazená manka, popř. jiné škody způsobené zaměstnanci zjištěná při inventuře, se zachytí jako pohledávka vůči zaměstnancům na účtu 33x (335 – Zúčtování se zaměstnanci) a budou mít daňový vliv při přechodu z daňové evidence na účetnictví.

Závazky vůči zaměstnancům neuhrazené se zachytí jako závazek vůči zaměstnancům na účet 33x (333 – Zúčtování se zaměstnanci). Jedná se například o odstupné či jiná plnění dle zákona (daňový náklad), náhrada za použití vlastního nářadí (daňový náklad), ostatní nedaňové závazky.

Mzdy

Zde se převádí závazky a pohledávky z titulu závislé činnosti.

Ještě neuhrazené sociální a zdravotní pojištění	účet 33x (336 – Zúčtování s institucemi)
Ještě neuhrazená daň ze závislé činnosti	účet 34x (341 – Zúčtování daní)
Ještě neuhrazené srážky z mezd	účet 37x (379 – Jiné závazky)

Nevyplacené mzdy

účet 33x(331 – Zúčtování se zaměstnanci)

Vše má příznivý dopad na převod daňové evidence na účetnictví, pouze u sociálního zdravotního pojištění platí, že daňovým nákladem bude pouze v případě úhrady do 31.1. následujícího roku.

Daně

DPH – zúčtování vůči finančnímu úřadu se účtuje na účet 34x - Zúčtování daní a lze je analyticky členit

Daňová povinnost (doplatek DPH)	DAL 34x bez daňového dopadu
Nadměrný odpočet (vratka DPH)	MD 34x bez daňového dopadu
Penále a pokuty	DAL 34x bez daňového dopadu DAL 37x bez daňového dopadu
Doměrek DPH (uplatněný do nákladů)	DAL 34x s daňovým dopadem

Daň silniční – zúčtování vůči finančnímu úřadu se účtuje na účet 34x – Zúčtování daní a lze je analyticky členit:

Zaplacené zálohy	MD 34x bez daňového dopadu
Daňová povinnost	DAL 34x s daňovým dopadem
Nadměrný odpočet	MD 34x s daňovým dopadem
Penále a pokuty	DAL 34x bez daňového dopadu DAL 37x bez daňového dopadu
Doměrek daně	DAL 34x s daňovým dopadem

Daň z příjmů – zúčtování vůči finančnímu úřadu se účtuje na účet 34x – Zúčtování daní a lze je analyticky členit:

Zaplacené zálohy	MD 34x bez daňového dopadu
Daňová povinnost	DAL 34x bez daňového dopadu
Nadměrný odpočet	MD 34x bez daňového dopadu
Penále a pokuty	DAL 34x bez daňového dopadu DAL 37x bez daňového dopadu
Doměrek (uplatněný do nákladů)	DAL 34x bez daňového dopadu

Zásoby

Součet peněžních částek jednotlivých skladových karet musí odpovídat účtům zásob v hlavní knize. Analytika účtů se může vést například podle druhů zásob. Převod z daňové evidence nijak neovlivní to, zda se v účetnictví zvolí postup účtování A nebo B.

Stav zboží v prodejní ceně musí odpovídat stavu účtu zboží v hlavní knize (MD 13x), ale současně potřebujeme mít v hlavní knize zachycen stav zboží v pořizovací ceně. Docílíme toho tak, že snížíme hodnotu tohoto účtu pomocí analytické evidence, kde zaúčtujeme marži (DAL 13x). Obě operace mají daňový vliv na převod.

Zásoby vlastní výroby se oceňují vlastními náklady. Patří sem nedokončená výroba, polotovary, výrobky a zvířata. Podle inventurního soupisu se musí zahrnout do počátečního stavu v hlavní knize. účtují se na účty MD 12x- Zásoby vlastní výroby.

Nakupované zásoby mají daňový dopad na převod daňové evidence na účetnictví.

Materiál na skladě - účet 11x,

Zboží na cestě a v prodejnách - účet 13x.

Nakoupené zásoba na cestě – jedná se o případ pořízení zásob, kdy již máme doklad o nákupu, ale tyto zásoby ještě nejsou na skladě. Mají daňový dopad na převod.

Materiál na cestě	- účet 11x (119)
Zboží na cestě	- účet 13x (139)

Nevyfakturované dodávky zásob, které jsou již na skladě, ale chybí účetní doklad se účtují na účet 38x a mají daňový dopad na převod.

Ceniny

Ceniny vedené skladem – zaplacené i nezaplacené ovlivní daňový dopad převodu daňové evidence na účetnictví a zvýší daňové zatížení. Účtují se na účty 21x – Peníze s analytickým rozlišením v nominální hodnotě.

Časové rozlišení

V daňové evidenci se sleduje časové rozlišení pouze u finančního leasingu, opravné položky k úplatně nabytému majetku a zákonné rezervy.

U finančního leasingu se v převodovém můstku uvádí částka, která ještě nemohla být uplatněna přes časové rozlišení ve výdajích daňové evidence (jednoduchého účetnictví), použije se účet 38x - Přechodné účty aktiv a pasiv. Je nutno přesně rozlišit, co již bylo uplatněno ve výdajích. Konečná kupní cena předmětu leasingu se účtuje do drobného dlouhodobého majetku. Tato operace nemá žádný daňový dopad.

3.9. Obecné rozdíly účetnictví a daňové evidence

Účetnictví je ucelenou soustavou hodnotových informací o stavu a pohybu majetku (aktiv) a zdrojích jeho krytí (pasiv), nákladech, výnosech a hospodářském výsledku podniku. K zachycení informací používá vlastních, specifických metod. Jsou jimi zejména metoda podvojného zápisu a bilanční metoda. Finanční účetnictví je založeno především na

získávání informací za podnik jako celek ve vztahu k vnějšímu světu. Poskytuje údaje pro vedení, vlastníky a ekonomické okolí. [2]

Daňová evidence se odklání od některých požadavků kladených na účetnictví, zejména pokud jde o věrný a pravdivý obraz o majetku a závazcích a zásadu opatrnosti, což se v účetnictví promítá do povinnosti sestavování účetních odpisových plánů, používání opravných účtů při přechodném snížení hodnoty majetku a vytváření rezerv na rizika a ztráty.

Primárním cílem účetnictví je zachytit finanční, majetkovou a důchodovou situaci podniku, správně a pravdivě vykázat hospodářský výsledek. Na rozdíl od tohoto pojetí je daňová evidence pevně spjata se ZDP a nekladou se na ni požadavky opatrnosti při oceňování majetku a vykazování hospodářského výsledku jako na účetnictví.

Cílem daňové evidence je podat přehled o příjmech a výdajích z hlediska stanovení daňového základu a informace o majetku a závazcích.

Každý poplatník si může vytvořit daňovou evidenci tak, aby vyhovovala jeho vnitřním potřebám a současně splňovala požadavky zákona o daních z příjmu. Je zde tedy ponechán poměrně velký prostor pro individuální přístup poplatníka, který může různými způsoby modifikovat již zavedený systém (jednoduché účetnictví) nebo vytvořit zcela nový systém.

Podstatným rozdílem je že účetnictví zachycuje příjmy a výdaje v okamžiku vzniku nároku, tj. předpisu platby (účtuje se o výnosech a nákladech) a daňová evidence až v okamžiku skutečného toku peněžních prostředků. Dalším rozdílem je, že v daňové evidenci platí časové rozlišení jen pro speciální případy, např. finanční leasing, opravná položka k úplatně nabytému majetku a zákonné rezervy. V účetnictví je časové rozlišení povinné.

Tab. č. 3 – Komplexní výhody a nevýhody daňové evidence

Výhody:
▶ daňový aspekt odrážející se v uplatňování výdajů spojených s nákupem zásob do výdajů na dosažení a udržení příjmů bez ohledu na jejich spotřebu
▶ účtování o příjmech z prodeje výrobků a zboží až v okamžiku skutečné platby odběratelů
▶ menší administrativní náročnost
▶ snazší orientace pro podnikatele, kteří si evidenci vedou sami
▶ nezaplacené pohledávky nezvyšují základ daně
▶ zaplacené závazky a zálohy snižují základ daně
Nevýhody:
▶ nesystémový přístup
▶ nezajišťuje plnohodnotnou evidenci o majetku, zejména u složitějších výrob evidence rozpracované výroby
▶ méně přehledná situace při účtování DPH, větším výskytu pohledávek a závazků, a přijatých a vydaných záloh
▶ neexistence vnitřního kontrolního systému
▶ nesoulad mezi daňovým hospodářským výsledkem a skutečnou ekonomickou situací

Zdroj: vlastní zpracování

Tab. č. 4 – Komplexní výhody a nevýhody účetnictví

Výhody:
▶ poskytuje podrobný přehled o pohledávkách, závazcích, přijatých a vydaných zálohách
▶ existence vnitřního kontrolního systému
▶ poskytuje spolehlivé informace o ekonomické situaci podniku
▶ účetní výkazy se přizpůsobují normám EU a mezinárodním účetním standardům
Nevýhody:
▶ složitější orientace pro laiky
▶ zdanění výnosů, které nebyly uhrazeny
▶ větší a složitější účetní agenda, kterou je již vhodné zajišťovat odborně způsobilou osobou a s tím spojené náklady na vedení účetnictví

Zdroj: vlastní zpracování

4. PŘECHOD Z DAŇOVÉ EVIDENCE NA ÚČETNICTVÍ U FIRMY JAROSLAV NOVÁK

4.1. Charakteristika firmy

Firma Jaroslav Novák byla založena v roce 1996 panem Jaroslavem Novákem a zaregistrována u Finančního úřadu v Železném Brodě. Je plátcem DPH.

IČO: 64650839

DIČ: CZ 5805281245

Její původní předmět činnosti bylo vykonávání stavebních prací. Postupně byl předmět činnosti rozšířen a nyní může svým zákazníkům nabídnout:

- projektovou činnost ve výstavbě,
- provádění staveb včetně jejich změn, udržovacích prací na nich a jejich odstraňování,
- obchodní činnost – koupě zboží za účelem jeho dalšího prodeje a prodej v oblasti stavebního materiálu,
- ekonomické poradenství ve stavebnictví.

Adresa místa podnikatelské činnosti firmy: Masarykova 343, Železný Brod. V místě podnikání se nachází kancelář a prodejna se stavebninami. V současné době ve firmě Jaroslav Novák pracuje 16 zaměstnanců.

Firma od roku 1996 vedla jednoduché účetnictví a od roku 1994 vede díky legislativním změnám daňovou evidenci. Firma v roce 2005 přesáhla obrat 15 miliónů korun, v roce 2006 se stala účetní jednotkou, od 1.1.2007 má povinnost vést účetnictví.

V následujících částech práce se budu zabývat přechodem na účetnictví u firmy Jaroslav Novák.

4.2. Ukončení daňové evidence

Inventarizace

Dříve, než došlo k uskutečnění přechodu na účetnictví, byla provedena důsledná inventarizace veškerého majetku a závazků. Daňová evidence byla vedena po vzoru jednoduchého účetnictví, a proto byl sestaven Výkaz o majetku a závazcích a Výkaz o příjmech a výdajích. Při inventarizaci byly evidovány nedokončené investice v hodnotě 153 834 Kč a také drobný dlouhodobý majetek ve výši 210 632 Kč. Do výdajů byla zahrnuta příslušná částka nájemného finančního leasingu. Při inventarizaci karet časového rozlišení byla zjištěna částka 83 227 Kč, která by měla být zahrnuta do výdajů v následujících letech.

Tab. č. 5 - Výkazu o majetku a závazcích k 31.12.2006

MAJETEK	řádek	Kč
Dlouhodobý nehmotný majetek	01	0
Dlouhodobý hmotný majetek	02	626 600
Zásoby	03	496 848
Pohledávky	04	725 652
Peníze a ceniny	05	381 686
Bankovní účty	06	129 912
Majetkové cenné papíry a vklady	07	0
Ostatní finanční majetek	08	0
Opravná položka k nabytému majetku	09	0
Majetek celkem:		2 360 698
ZÁVAZKY		
Závazky	10	2 313 621
Rezervy	11	0
Úvěry a půjčky	12	0
Závazky celkem:		2 313 621

Zdroj: vlastní zpracování dle účetních podkladů

Výpočet čistých aktiv:

Čistá aktiva = majetek – závazky

Čistá aktiva: 2 360 698 Kč – 2 313 621 Kč = 47 077 Kč

4.3. Počáteční zůstatky syntetických účtů

Po provedení inventarizace a vyhotovení patřičných výkazů se převod na účetnictví provede u firmy Jaroslav Novák provede zjištěním stavu z výkazu majetku a závazků jako počáteční zůstatky syntetických účtů v účetnictví způsobem uvedeným v tab. č. 6.

Tab. č. 6 – Počáteční zůstatky syntetických účtů

Položka	Kč	Má dati	Dal
Budova	325 000	021	701
Ostatní dlouhodobý majetek	482 460	022	701
Oprávky k budově	75 000	701	081
Oprávky k ostatnímu dlouhodobému majetku	105 860	701	082
Materiál na skladě	334 000	112	701
Zboží na skladě a v prodejně	162 848	132	701
Pokladna	31 686	211	701
Bankovní účty	129 912	221	701
Peníze na cestě	350 000	261	701
Pohledávky za odběrateli	529 468	311	-
Z toho: základ DPH	450 253	-	701
DPH	79 215	-	701
Pohledávky za zaměstnanci	3 512	335	701
Závazky vůči dodavatelům	1 068 457	-	321
Z toho: základ DPH	875 785	701	-
DPH	192 672	701	-
Přijaté zálohy	720 500	324	701
Závazky vůči zaměstnancům	241 844	331	701
Sociální pojištění	51 020	336	701
Zdravotní pojištění	20 263	336	701
Nadměrný odpočet DPH	113 457	343	701
Nezaplacená silniční daň	132 322	345	701

Zdroj: vlastní zpracování dle účetních podkladů

Z operativní evidence byl zjištěn stav nedokončených investic, který bude zaúčtován na účtu 042 – Pořízení hmotných investic v hodnotě 153 834 Kč (MD 042/ DAL 701). Podle karet časového rozlišení bude na účtu 381 – Náklady příštích období zachycena částka

83 227 Kč (MD 381/ DAL 701). Dle vnitropodnikové směrnice drobný dlouhodobý majetek nad 10 000 Kč bude v evidenci, proto se částka 210 632 zachytí na účtu 022.

4.4. Rozvaha k 1.1.2007

Sestavení počáteční rozvahy, obsahující údaje z Výkazu o majetku a závazcích a zohledňující data evidovaná v pomocných knihách, bylo provedeno způsobem uvedeným v tab. č. 7.

Tab. č. 7 – Rozvaha k 1.1.2007

Položka	Brutto	Korekce	Netto
AKTIVA CELKEM	2 989 251	391 492	2 597 759
Stálá aktiva	1 171 926	391 492	780 434
Dlouhodobý hmotný majetek	1 171 926	391 492	780 434
021 – Stavby	325 000	75 000	250 000
022 - Samostatné movité věci	693092	316 492	376 600
042 – Pořízení hmotných investic	153 834	0	153 834
Oběžná aktiva	1 734 098	0	1 734 098
Zásoby	496 848	0	496 848
112- Materiál na skladě	334 000	0	334 000
132- Zboží na skladě a v prodejnách	162 848	0	162 848
Pohledávky	725 652	0	725 652
311 – Odběratelé	529 468	0	529 468
335 – Pohledávka za zaměstnanci	3 512	0	3 512
343 – Daň z přidané hodnoty	192 672	0	192 672
Finanční majetek	511 598	0	511 598
211 – Pokladna	31 686	0	31 686
221 – Bankovní účty	129 912	0	129 912
261 – Peníze na cestě	350 000	0	350 000
Ostatní aktiva	83 227	0	83 227
Časové rozlišení	83 227	0	83 227
381 – Náklady příštích období	83 227	0	83 227
PASIVA CELKEM			2 597 759
Vlastní kapitál			?
491 – Účet individuálního podnikatele			?
Cizí zdroje			2 313 621
Závazky			2 313 621
321 – Dodavatelé			1 068 457
324 – Přijaté zálohy			720 500
331 – Zaměstnanci			241 844
336 – Zúčtování s institucemi			71 283
343 – Daň z přidané hodnoty			79 215
345 – Ostatní daně a poplatky			132 322

Zdroj: vlastní zpracování dle účetních podkladů

Rozdíl aktiva celkem a cizí zdroje se zaúčtuje na účet je 491 - účet individuálního podnikatele.

$$2\,597\,759\text{ Kč} - 2\,313\,621\text{ Kč} = \mathbf{284\,138\text{ Kč}}$$

Tento účet vznikl rozdílem stran rozvahových účtů. Celkový zůstatek je na straně Dal a tudíž jde o zisk. Lze jej také spočítat jako součet:

○ čistých aktiv (Výkaz o majetku a závazcích)	47 077 Kč
○ nedokončených investic	153 834 Kč
○ časového rozlišení	83 227 Kč
CELKEM	284 138 Kč

4.5. Operace s vlivem na výsledek hospodaření

Z daňové evidence firmy Jaroslav Novák měla daňový dopad při přechodu na účetnictví hodnota pohledávek, závazků a zásob. K žádné z pohledávek nebyla při přechodu vytvořena opravná položka. U zásob je při účtování v účetnictví účinný již výdaj na jejich pořízení. Proto při přechodu celková hodnota zásob zvýší daňový základ. Základ daně firmy Jaroslav Novák byl pak z důvodu přechodu na účetnictví ovlivněn položkami uvedenými v tab. č. 8.

Tab. č. 8 – Snížení a zvýšení daňového základu firmy Jaroslav Novák

Účet	Částka
Snížení daňového základu:	
321 – Závazky vůči dodavatelům	875 785
324 – Přijaté zálohy	720 500
331 – Závazky vůči zaměstnancům	241 844
336 – Závazky k institucím	71 283
345 – Ostatní daně a poplatky	132 322
CELKEM SNÍŽENÍ:	2 041 734
Zvýšení daňového základu:	
112 – Materiál na skladě	334 000
132 – Zboží na skladě a v prodejně	162 848
311 – Pohledávky za odběrateli	450 253
335 – Pohledávky za zaměstnanci	3 512
CELKEM ZVÝŠENÍ:	950 613

Zdroj: vlastní zpracování dle účetních podkladů

Hodnota závazků převyšuje sumu pohledávek a zásob. Stav zásob byl před přechodem mezi účetními soustavami snížen použitím skladovaných zásob na stavební práce objednané zákazníky a nákup zásob nových byl omezen na minimum. Ve firmě Jaroslav Novák je výsledkem operací s vlivem na daňový základ ztráta ve výši 1 091 121 Kč z důvodu přechodu z daňové evidence na účetnictví. Tato ztráta se promítne do celého výsledku hospodaření a je pravděpodobné, že výsledek hospodaření bude záporný. Vzniklou ztrátu bude mít podnikatel možnost uplatnit v pěti následujících účetních obdobích a tím optimalizovat svůj daňový základ. Jedná se o poměrně vysokou částku a tudíž by mohla být daňová optimalizace citelná.

V příloze č. 2 této diplomové práce je vyplněno daňové přiznání k dani z příjmů fyzických osob Jaroslava Nováka. Základ daně byl ve výši 331 499 Kč a vlastní daňová povinnost činila 42 076 Kč. Na tuto přílohu navazuje příloha č. 3 tj. Přehled o příjmech a výdajích ze samostatné výdělečné činnosti za rok 2006 a příloha č. 4 tj. Přehled o příjmech a výdajích OSVČ za rok 2006. V roce 2007 podnikatel Novák předpokládá záporný hospodářský výsledek, což by znamenalo nulovou daňovou povinnost (díky slevám na děti) a přeplatek ze záloh na sociálním a zdravotním pojištění.

4.6. Zhodnocení výhod a nevýhod přechodu na účetnictví

O výhodách a nevýhodách daňové evidence pojednává kapitola 3. Jedná se o obecné výhody a nevýhody. S přechodem na účetnictví jsou spojeny i další výhody a nevýhody, které mají dopad především na daňový základ.

Pokud jde o dlouhodobý majetek, nedochází při přechodu k žádným výhodám a nevýhodám ve vztahu k dani z příjmu. V daňové evidenci se uplatňují pouze daňové odpisy, nikoliv účetní. Dlouhodobý majetek tedy není rozhodujícím faktorem, zda vést daňovou evidenci nebo účetnictví. Také otázka finančního leasingu není ve vztahu k dani z příjmu rozhodujícím faktorem.

K důležitým položkám s vlivem na daňový základ jsou zásoby. Poplatníci používající daňovou evidenci si snižují daňový základ již při pořízení zásob. Účetnictví tuto možnost nepřipouští. Zvýšení daňového základu o zásoby je pro účetní jednotku vlastníci velké množství zásob značně nevýhodné. Proto také byla ve firmě Jaroslava Nováka snaha o minimalizaci zásob ještě před přechodem. Snížit negativní dopad lze zahrnutím hodnoty zásob do 9 zdaňovacích období. Ale vzhledem ke vzniklé ztrátě a hodnotě zásob není jasné, zda tento prostředek optimalizace bude použit.

Problematika evidování peněžních prostředků není pro individuálního podnikatele rozhodujícím faktorem při výběru daňové evidence či účetnictví, neboť peněžní prostředky z daňového hlediska nemohou nijak významně ovlivnit základ daně z příjmů. Pouze položka ceniny zvýší daňový základ, z čehož plyne pro poplatníka nevýhoda.

Z hlediska pohledávek je výhodnější daňová evidence, kdy je pohledávka tržbou v okamžiku platby. V účetnictví podnikatel zaúčtuje fakturu do výnosů bez ohledu na její zaplacení. Při přechodu na účetnictví je pro podnikatele nevýhodou, že hodnota pohledávek zvyšuje daňový základ, jak je zřejmé i z příkladu firmy Jaroslav Novák. Optimalizovat lze též v 9 zdaňovacích obdobích.

Z hlediska závazků je daňová evidence opět výhodnější, kdy se například nákup zásob zanesou do výdajů ihned při jejich zaplacení bez ohledu na spotřebu. Zvyšování zásob má

však i svoji optimální hranici a nelze ji bez ztrát překračovat. Naproti tomu pokud dojde k nákupu a spotřebě materiálu a zboží a závazek není uhrazen, pak máme v daňové evidenci pouze příjmy bez výdajů. V souvislosti s přechodem závazky snižují daňovou povinnost. To je pro poplatníka jistě příznivé a výhodné. Vysoký stav závazků firmy Jaroslav Novák byl jednou z příčin ztráty při přechodu.

Rozdílem z hlediska příjmů (výnosů) a výdajů (nákladů) jsou prosincové mzdy pro zaměstnance, které podnikatel vyplácí zaměstnancům zpravidla až v lednu následujícího roku. Účetní jednotka vyúčtuje mzdy do nákladů ještě před uzávěrkou. Mzdy tak ovlivní výsledek hospodaření běžného účetního období. Poplatník používající daňovou evidenci uvede výdaje za mzdy až v okamžiku, kdy jsou tyto výdaje uskutečněny. Tudíž jsou výdaje na mzdy výdajem až v následujícím účetním období. Pro podnikatele je z hlediska mezd výhodnější vést účetnictví, kdy se na rozdíl od daňové evidence mzdy zaúčtují do období, se kterým časově a věcně souvisí. Tento rozdíl je eliminován při přechodu, protože nevyplacené mzdy spolu s ostatními závazky sníží daňový základ.

Jak z výše uvedeného vyplývá, oba systémy mají výhody i nevýhody, jak z hlediska daňového tak z hlediska účetního. V první řadě je to podnikatel sám, který se musí rozhodnout zda vedení účetnictví bude pro něj výhodné.

ZÁVĚR

Účelem této diplomové práce bylo charakterizovat systém daňové evidence a systém účetnictví u podnikatele fyzické osoby a to hlavně v teoretické rovině. Byly nastíněny základní rysy a postupy vedení, které jsou charakteristické pro oba systémy.

Stěžejní částí práce bylo popsání přechodu z daňové evidence na účetnictví krok za krokem a to nejprve v teoretické a poté i v praktické rovině. Převážná část této části byla čerpána z vlastních zkušeností a zdrojů. Došlo zde k zhodnocení výhod a nevýhod daňové evidence a účetnictví. Byly zde popsány skutečnosti, které mohou vést k daňové optimalizaci při přechodu na účetnictví.

Ve většině případů se setkáme se situací, kdy přechod z daňové evidence do účetnictví zvýší daňový základ. V uvedeném příkladu přechodu u firmy Jaroslav Novák je výsledkem operací s vlivem na daňový základ ztráta. V praxi je však tento případ spíše ojedinělý. Nepříznivému dopadu přechodu se některé firmy mohou bránit snížením stavu zásob ke dni přechodu. Např. ve firmě individuálního podnikatele Jaroslava Nováka došlo ke ztrátě při přechodu z daňové evidence na účetnictví v důsledku snížení zásob tím, že zásoby na skladě byly použity na stavební práce objednané zákazníky a nákup zásob nových byl omezen na nutné minimum.

Ztráta, která vyplynula z přechodu na účetnictví, činila u firmy Novák 1 091 021 Kč. Výše této ztráty je natolik významná, že v účetním období roku 2007 dojde pravděpodobně k zápornému výsledku hospodaření tj. ke ztrátě. Daná ztráta může být uplatněna v následujících pěti zdaňovacích obdobích a tím může dojít k daňové optimalizaci. Optimalizovat lze též pomocí zásob a pohledávek, o jejichž hodnotu zjištěnou při přechodu na účetnictví, může být zvýšen daňový základ v následujících 9 účetních obdobích.

Pro firmu Novák neměla transformace negativní daňový dopad. Negativem bude ale pořízení nového, finančně náročnějšího softwaru, větší administrativní náročnost a také zvýšené mzdové náklady, neboť bude podnikatel nucen zaměstnat účetní. Výhodou pro tuto firmu bude lepší přehled o pohledávkách a závazcích, přijatých a vydaných zálohách,

existence vnitřního kontrolního systému a poskytnutí spolehlivých informací o ekonomické situaci podniku.

Daňová evidence a účetnictví jsou dva odlišné systémy. Pokud má podnikatel možnost v rámci legislativy, je jen na něm, který systém zvolí. V praxi často dochází k volbě daňové evidence. Její uživatelé vidí daňovou evidenci jako méně náročnou, eviduje se až pohyb peněžních prostředků a jediným problémem je rozlišení daňově uznatelných či neuznatelných výdajů. K tomuto systému se u drobných podnikatelů přikláním i já, neboť jsou schopni si vést daňovou evidenci sami, či si ji nechají zpracovat za přijatelných finančních podmínek. Svoji ekonomickou situaci jsou schopni odhadnout velice přesně i bez výkazů, které poskytuje účetnictví. Systém daňové evidence umožňuje oddalovat zdanění výkonů podnikatele jednoduchou formou, a to nákupem materiálu či zboží před koncem fiskálního období. Tím jeho činnost za daňové období není zdaněna (a to zcela legálně), neboť zmíněné nákupy tvoří daňový výdaj. Tak může docházet k tomu, že podnikatelé oddalují daňové povinnosti po několik roků. Důsledek je pro stát tristní, avšak podnikateli, který jako konečně téměř každý český podnikatel disponuje s minimem kapitálu, umožňuje přežít.

Naproti tomu podnikatelé, kteří hlouběji pronikli do účetnictví, vidí účetnictví jako mnohem přehlednější a prokazatelnější, snáze se sleduje majetek, finanční zdroje, náklady a výnosy, existuje určitá vnitřní kontrola. To jsou důvody, proč se mnozí podnikatelé dobrovolně rozhodnou k přechodu na účetnictví. Problematika je značně aktuální také s legislativními kroky, které omezily množství poplatníků, kteří smějí používat daňovou evidenci. Se změnou systému jsou ale spojeny také problémy, které mají daňový dopad.

Přechod na vedení účetnictví je spojen s relativně vyššími kvalifikačními nároky. Pro účetní jednotku to může znamenat zaměstnání osoby, která povede účetnictví. Vzhledem k tomu, že se při vedení účetnictví používá převážně technika, je nezbytné si pořídit software. Drobný podnikatel, který nemá ekonomické a daňové znalosti pravděpodobně svěří vedení účetnictví externí firmě.

Reforma našeho účetnictví k 1.1.1993 byla jen prvním krůčkem k harmonizaci. Další souvisely s naším vstupem do Evropské unie. Celá Evropská unie stojí před úkolem harmonizovat své účetnictví na celosvětové bázi, stojí tedy i české účetnictví před úkolem další harmonizace a pochopitelně i dalšího vývoje. Je třeba si zvyknout na myšlenku, že regulace účetnictví – a tím méně jeho harmonizace – není žádný jednorázový akt, ale že probíhá a bude pokračovat kontinuálně. Účetnictví jako prvek ekonomických a konec konců i sociálních a politických systémů se musí proměňovat a vyvíjet souběžně s těmito systémy, jinak by neplnilo své poslání.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

KNIHY

- [1] BAUER, D. *Zákon o účetnictví po novele od 1. 1. 2004 s komentářem*. Olomouc: Anag, 2004. 173 s. ISBN 80-7263-203-5.
- [2] BŘEZINOVÁ, H.- MUNZAR, V. *Účetnictví I*. 1. vyd. Praha: Institut svazu účetních, 2003. 470 s. ISBN 80-86716-00-7.
- [3] DOLEŽALOVÁ, M. *Daňová evidence*. 1. vyd. Brno: Computer Press, 2004. 99 s. ISBN 80-251-0047-2.
- [4] GRYGAROVÁ, M.-HOMOLOVÁ P. *Daňová evidence 2006*. 1. vyd. Ostrava: Sagit, 2006. 103 s. ISBN 80-7208-543-3.
- [5] KADLEC, J.- CHALUPA, R. *Převod daňové evidence na vedení účetnictví*. 1.vyd. Ostrava: ANAG, 2006. 174 s. ISBN 80-7263-327-9.
- [6] KOLEKTIV AUTORŮ. *Podvojný účetnictví 2006*. Praha: GRADA Publishing, 2006. 537 s. ISBN 80-247-1605-4.
- [7] KOVANICOVÁ, D. *Abeceda účetních znalostí pro každého*. 17. vyd. Praha: Polygon, 2007. 444 s. ISBN 978-80-7273-143-5.
- [8] KUNEŠOVÁ-SKÁLOVÁ, J. *Podvojný účetnictví 2006*. 6. vyd. Praha: Grada Publishing, 2006. 540 s. ISBN 80-247-1605-4.
- [9] MARKOVÁ, H. *Daňové zákony*. 14. vyd. Praha: GRADA Publishing, 2006. 172 s. ISBN 80-247-1581-3.
- [10] SEDLÁČEK, J. *Daňová evidence podnikatelů 2005*. 2. vyd. Praha: GRADA Publishing, 2005. 408 s. ISBN 80-247-1206-7.
- [11] SEDLÁČEK, J. *Daňová evidence podnikatelů 2006*. 3. vyd. Praha: Grada Publishing, 2006. 396 s. ISBN 80-247-1606-2.
- [12] SVATOŠOVÁ J. - TRÁVNÍČKOVÁ J., *Účtová osnova, České účetní standardy*. 1. vyd. Ostrava: ANAG, 2006. 319 s. ISBN 80-7263-312-0.
- [13] VANČUROVÁ, A. – LÁCHOVÁ, L. *Daňový systém České republiky*. 1. vyd. Praha: Anag, 2006. 328 s. ISBN 80-86324-60-5.
- [14] *2006 International Financial Reporting Standards Bound Volume*. 15. vyd. London: IASC, 2006. 320 s. ISBN 1-904230-79-2.

LEGISLATIVA

- [15] České účetní standardy pro účetní jednotky, které účtují podle vyhlášky č. 500/2002 (ČÚS pro podnikatele č. 001-023).
- [16] Vyhláška MF č. 500/2002 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví, pro účetní jednotky, které jsou podnikateli účtujícími v soustavě podvojného účetnictví.
- [17] Zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů.
- [18] Zákon č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů.
- [19] Zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů.
- [20] Zákon ČNR č. 593/1992 Sb., o rezervách pro zjištění základu daně z příjmů.

OFICIÁLNÍ INFORMACE

- [21] *Česká daňová správa*. [online]. Dostupné z <<http://www.csd.cz>>
- [22] *Institut Svazu účetních*. [online]. Dostupné z <<http://www.svaz-ucetnich.cz/isu>>
- [23] *Komora daňových poradců*. [online]. Dostupné z <<http://www.kdpcr.cz>>
- [24] *Ministerstvo financí*. [online]. Dostupné z <<http://www.mfcr.cz>>
- [25] *Národní účetní rada*. [online]. Dostupné z <<http://www.nur.cz>>
- [26] *Svaz účetních*. [online]. Dostupné z <<http://www.svaz-ucetnich.cz>>

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha č. 1	Návrh účtové osnovy	14 stran
Příloha č. 2	Přiznání k dani z příjmu fyzických osob	6 stran
Příloha č. 3	Přehled VZP za rok 2006	2 strany
Příloha č. 4	Přehled OSSZ za rok 2006	2 strany

Příloha č.1.

Návrh účtové osnovy pro podnikatele – používané v diplomové práci

Účtová třída 0 - Dlouhodobý majetek

01 - Dlouhodobý nehmotný majetek

010 - Dlouhodobý nehmotný majetek

011 - Zřizovací výdaje

012 - Nehmotné výsledky výzkumu a vývoje

013 - Software

014 - Ocenitelná práva

019 - Ostatní dlouhodobý nehmotný majetek

02 - Dlouhodobý hmotný majetek odpisovaný

021 - Stavby

022 - Samostatné movité věci a soubory movitých věcí

025 - Pěstitelské celky trvalých porostů

026 - Základní stádo a tažná zvířata

029 - Ostatní dlouhodobý hmotný majetek

03 - Dlouhodobý hmotný majetek neodpisovaný

031 - Pozemky

032 - Umělecká díla a sbírky

04 - Pořízení dlouhodobého majetku

040 - Pořízení dlouhodobého majetku

041 - Pořízení dlouhodobého nehmotného majetku

042 - Pořízení dlouhodobého hmotného majetku

043 - Pořízení dlouhodobého finančního majetku

05 - Poskytnuté zálohy na dlouhodobý majetek

- 050 - Poskytnuté zálohy na dlouhodobý majetek
- 051 - Poskytnuté zálohy na dlouhodobý nehmotný majetek
- 052 - Poskytnuté zálohy na dlouhodobý hmotný majetek
- 053 - Poskytnuté zálohy na dlouhodobý finanční majetek

06 - Dlouhodobý finanční majetek

- 061 - Podílové cenné papíry a podíly v podnicích s rozhodujícím vlivem
- 062 - Podílové cenné papíry a podíly v podnicích s podstatným vlivem
- 063 - Realizovatelné cenné papíry a podíly
- 065 - Dlužné cenné papíry držené do splatnosti
- 066 - Půjčky podnikům ve skupině
- 067 - Ostatní půjčky
- 069 - Ostatní dlouhodobý finanční majetek

07 - Oprávky k dlouhodobému nehmotnému majetku

- 070 - Oprávky k dlouhodobému nehmotnému majetku
- 071 - Oprávky ke zřizovacím výdajům
- 072 - Oprávky k nehmotným výsledkům výzkumu a vývoje
- 073 - Oprávky k softwaru
- 074 - Oprávky k ocenitelným právům
- 079 - Oprávky k ostatnímu dlouhodobému nehmotnému majetku

08 - Oprávky k dlouhodobému hmotnému majetku

- 081 - Oprávky ke stavbám
- 082 - Oprávky k samostatným movitým věcem a souborům movitých věcí
- 085 - Oprávky k pěstitelským celkům trvalých porostů
- 086 - Oprávky k základnímu stádu a tažným zvířatům
- 089 - Oprávky k ostatnímu dlouhodobému hmotnému majetku

09 - Opravné položky k dlouhodobému majetku

091 - Opravná položka k dlouhodobému nehmotnému majetku

092 - Opravná položka k dlouhodobému hmotnému majetku

093 - Opravná položka k dlouhodobému nedokončenému nehmotnému majetku

094 - Opravná položka k dlouhodobému nedokončenému hmotnému majetku

095 - Opravná položka k poskytnutým zálohám

096 - Opravná položka k dlouhodobému finančnímu majetku

097 - Opravná položka k nabytému majetku

098 - Oprávky k opravné položce k nabytému majetku

Účtová třída 1 - Zásoby

11 - Materiál

111 - Pořízení materiálu

112 - Materiál na skladě

119 - Materiál na cestě

12 - Zásoby vlastní výroby

121 - Nedokončená výroba

122 - Polotovary vlastní výroby

123 - Výrobky

124 - Zvířata

13 - Zboží

131 - Pořízení zboží

132 - Zboží na skladě a v prodejnách

139 - Zboží na cestě

19 - Opravné položky k zásobám

191 - Opravná položka k materiálu

192 - Opravná položka k nedokončené výrobě

193 - Opravná položka k polotovarům vlastní výroby

194 - Opravná položka k výrobkům

195 - Opravná položka ke zvířatům

196 - Opravná položka ke zboží

Účtová třída 2 - Finanční účty

21 - Peníze

210 - Peníze

211 - Pokladna

213 - Ceniny

22 - Účty v bankách

221 - Bankovní účty

23 - Běžné bankovní úvěry

231 - Krátkodobé bankovní úvěry

232 - Eskontní úvěry

24 - Jiné krátkodobé finanční výpomoci

241 - Emitované krátkodobé dluhopisy

249 - Ostatní krátkodobé finanční výpomoci

25 - Krátkodobý finanční majetek

- 251 - Majetkové cenné papíry k obchodování
- 252 - Vlastní akcie a vlastní obchodní podíly
- 253 - Dlužné cenné papíry k obchodování
- 255 - Vlastní dluhopisy
- 256 - Dlužné cenné papíry se splatností do jednoho roku držené do splatnosti
- 257 - Ostatní realizovatelné cenné papíry
- 259 - Pořizování krátkodobého finančního majetku

26 - Převody mezi finančními účty

- 261 - Peníze na cestě

29 - Opravné položky ke krátkodobému finančnímu majetku

291 - Opravná položka ke krátkodobému finančnímu majetku

Účtová třída 3 - Zúčtovací vztahy

31 - Pohledávky

- 311 - Odběratelé
- 312 - Směnky k inkasu
- 313 - Pohledávky za eskontované cenné papíry
- 314 - Poskytnuté provozní zálohy
- 315 - Ostatní pohledávky

32 - Závazky

- 321 - Dodavatelé
- 322 - Směnky k úhradě
- 324 - Přijaté zálohy
- 325 - Ostatní závazky

33 - Zúčtování se zaměstnanci a institucemi

331 - Zaměstnanci

333 - Ostatní závazky vůči zaměstnancům

335 - Pohledávky za zaměstnanci

336 - Zúčtování s institucemi sociálního zabezpečení a zdravotního pojištění

34 - Zúčtování daní a dotací

341 - Daň z příjmů

342 - Ostatní přímé daně

343 - Daň z přidané hodnoty

345 - Ostatní daně a poplatky

346 - Dotace ze státního rozpočtu

347 - Ostatní dotace

35 - Pohledávky ke společníkům a sdružení

351 - Pohledávky k podnikům ve skupině

353 - Pohledávky za upsaný vlastní kapitál

354 - Pohledávky za společníky při úhradě ztráty

355 - Ostatní pohledávky za společníky

358 - Pohledávky k účastníkům sdružení

36 - Závazky ke společníkům a sdružení

361 - Závazky k podnikům ve skupině

364 - Závazky ke společníkům při rozdělování zisku

365 - Ostatní závazky ke společníkům

366 - Závazky ke společníkům a členům družstva ze závislé činnosti

367 - Závazky z upsaných nesplacených cenných papírů a vkladů

368 - Závazky k účastníkům sdružení

37 - Jiné pohledávky a závazky

- 371 - Pohledávky z prodeje podniku
- 372 - Závazky z koupě podniku
- 373 - Pohledávky a závazky z pevných termínových operací
- 374 - Pohledávky z pronájmu
- 375 - Pohledávky z emitovaných dluhopisů
- 376 - Nakoupené opce
- 377 - Prodané opce
- 378 - Jiné pohledávky
- 379 - Jiné závazky

38 - Přejídné účty aktiv a pasiv

- 381 - Náklady příštích období
- 382 - Komplexní náklady příštích období
- 383 - Výdaje příštích období
- 384 - Výnosy příštích období
- 385 - Příjmy příštích období
- 386 - Kurzové rozdíly aktivní *
- 387 - Kurzové rozdíly pasivní *
- 388 - Dohadné účty aktivní
- 389 - Dohadné účty pasivní

39 - Opravná položka k zúčtovacím vztahům a vnitřní zúčtování

- 391 - Opravná položka k pohledávkám
- 395 - Vnitřní zúčtování
- 398 - Spojovací účet při sdružení

Účtová třída 4 - Kapitálové účty a dlouhodobé závazky

41 - Základní kapitál a kapitálové fondy

- 411 - Základní kapitál
- 412 - Emisní ážio
- 413 - Ostatní kapitálové fondy
- 414 - Oceňovací rozdíly z přecenění majetku a závazků
- 418 - Oceňovací rozdíly z přecenění při přeměnách
- 419 - Změny základního kapitálu

42 - Fondy ze zisku a převedené výsledky hospodaření

- 421 - Zákonný rezervní fond
- 422 - Nedělitelný fond
- 423 - Statutární fondy
- 427 - Ostatní fondy
- 428 - Nerozdělený zisk minulých let
- 429 - Neuhrazená ztráta minulých let

43 - Výsledek hospodaření

- 431 - Výsledek hospodaření ve schvalovacím řízení

45 - Rezervy

- 451 - Rezervy zákonné
- 459 - Ostatní rezervy

46 - Bankovní úvěry

- 461 - Bankovní úvěry

47 - Dlouhodobé závazky

471 - Dlouhodobé závazky k podnikům ve skupině

473 - Emitované dluhopisy

474 - Závazky z pronájmu

475 - Dlouhodobé přijaté zálohy

478 - Dlouhodobé směnky k úhradě

479 - Ostatní dlouhodobé závazky

48 - Odložený daňový závazek a pohledávka

481 - Odložený daňový závazek a pohledávka

49 - Individuální podnikatel

491 - Účet individuálního podnikatele

Účtová třída 5 - Náklady

50 - Spotřebované nákupy

500 - Spotřebované nákupy

501 - Spotřeba materiálu

502 - Spotřeba energie

503 - Spotřeba ostatních neskladovatelných dodávek

504 - Prodané zboží

51 - Služby

510 - Služby

511 - Opravy a udržování

512 - Cestovné

513 - Náklady na reprezentaci

518 - Ostatní služby

52 - Osobní náklady

520 - Osobní náklady

521 - Mzdové náklady

522 - Příjmy společníků a členů družstva ze závislé činnosti

523 - Odměny členům orgánů společnosti a družstva

524 - Zákonné sociální pojištění

525 - Ostatní sociální pojištění

526 - Sociální náklady individuálního podnikatele

527 - Zákonné sociální náklady

528 - Ostatní sociální náklady

53 - Daně a poplatky

530 - Daně a poplatky

531 - Daň silniční

532 - Daň z nemovitosti

538 - Ostatní daně a poplatky

54 - Jiné provozní náklady

540 - Jiné provozní náklady

541 - Zůstatková cena prodaného dlouhodobého nehmotného a hmotného majetku

542 - Prodaný materiál

543 - Dary

544 - Smluvní pokuty a úroky z prodlení

545 - Ostatní pokuty a penále

546 - Odpis pohledávky

548 - Ostatní provozní náklady

549 - Manka a škody

55 - Odpisy, rezervy a opravné položky provozních nákladů

- 551 - Odpisy dlouhodobého nehmotného a hmotného majetku
- 552 - Tvorba zákonných rezerv
- 554 - Tvorba ostatních rezerv
- 555 - Zúčtování komplexních nákladů příštích období
- 557 - Zúčtování oprávků k opravné položce k nabytému majetku
- 558 - Tvorba zákonných opravných položek
- 559 - Tvorba opravných položek

56 - Finanční náklady

- 560 - Finanční náklady
- 561 - Prodané cenné papíry a podíly
- 562 - Úroky
- 563 - Kurzové ztráty
- 564 - Náklady z přecenění majetkových cenných papírů
- 566 - Náklady z finančního majetku
- 567 - Náklady z derivátových operací
- 568 - Ostatní finanční náklady
- 569 - Manka a škody na finančním majetku

57 - Rezervy a opravné položky finančních nákladů

- 574 - Tvorba rezerv
- 579 - Tvorba opravných položek

58 - Mimořádné náklady

- 580 - Mimořádné náklady
- 581 - Náklady na změnu metody
- 582 - Škody
- 584 - Tvorba rezerv
- 588 - Ostatní mimořádné náklady
- 589 - Tvorba opravných položek

59 - Daně z příjmů a převodové účty

- 591 - Daň z příjmů z běžné činnosti - splatná
- 592 - Daň z příjmů z běžné činnosti - odložená
- 593 - Daň z příjmů z mimořádné činnosti - splatná
- 594 - Daň z příjmu z mimořádné činnosti - odložená
- 595 - Dodatečné odvody daně z příjmů
- 596 - Převod podílu na výsledku hospodaření společníkům
- 597 - Převod provozních nákladů
- 598 - Převod finančních nákladů

Účtová třída 6 - Výnosy

60 - Tržby za vlastní výkony a zboží

- 600 - Tržby za vlastní výkony a zboží
- 601 - Tržby za vlastní výrobky
- 602 - Tržby z prodeje služeb
- 604 - Tržby za zboží

61 - Změny stavu vnitropodnikových zásob

- 610 - Změny stavu vnitropodnikových zásob
- 611 - Změna stavu nedokončené výroby
- 612 - Změna stavu polotovaru
- 613 - Změna stavu výrobku
- 614 - Změna stavu zvířat

62 - Aktivace

- 620 - Aktivace
- 621 - Aktivace materiálu a zboží
- 622 - Aktivace vnitropodnikových služeb
- 623 - Aktivace dlouhodobého nehmotného majetku
- 624 - Aktivace dlouhodobého hmotného majetku

64 - Jiné provozní výnosy

640 - Jiné provozní výnosy.

641 - Tržby z prodeje dlouhodobého nehmotného a hmotného majetku

642 - Tržby z prodeje materiálu

644 - Smluvní pokuty a úroky z prodlení

646 - Výnosy z odepsaných pohledávek

648 - Ostatní provozní výnosy

65 - Zúčtování rezerv a opravných položek provozních výnosů

652 - Zúčtována zákonných rezerv

654 - Zúčtování ostatních rezerv

655 - Zúčtování komplexních nákladů příštích období

657 - Zúčtování oprávk k opravné položce k nabytému majetku

658 - Zúčtování zákonných opravných položek

659 - Zúčtování opravných položek

66 - Finanční výnosy

660 - Finanční výnosy

661 - Tržby z prodeje cenných papírů a podílů

662 - Úroky

663 - Kurzové zisky

664 - Výnosy z přecenění majetkových cenných papírů

665 - Výnosy z dlouhodobého finančního majetku

666 - Výnosy z krátkodobého finančního majetku

667 - Výnosy z derivátových operací

668 - Ostatní finanční výnosy

67 - Zúčtování rezerv a opravných položek finančních výnosů

674 - Zúčtování rezerv

679 - Zúčtování opravných položek

68 - Mimořádné výnosy

680 - Mimořádné výnosy

681 - Výnosy ze změny metody

684 - Zúčtování rezerv

688 - Ostatní mimořádné výnosy

689 - Zúčtování opravných položek

69 - Převodové účty

697 - Převod provozních výnosů

698 - Převod finančních výnosů

Účtová třída 7 - Závěrkové a podrozvahové účty

70 - Účty rozvažné

701 - Počáteční účet rozvažný

702 - Konečný účet rozvažný

71 - Účet zisků a ztrát

710 - Účet zisků a ztrát

75 až 79 - Podrozvahové účty

Účtové třídy 8 a 9 - Vnitropodnikové účetnictví